

ಮಹಿಳಾ ಸಬಲತೆ ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು

ಡಾ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್. ಈ

ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

ಜ್ಞಾನಸಹ್ಯಾದ್ರಿ, ಶಂಕರಘಟ್ಟ

ಮಹಿಳಾ ಸಬಲತೆ ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು

ಡಾ.ಚಂದ್ರಶೇಖರ್.ಈ.¹

ಸಬಲೀಕರಣ ಕಲ್ಪನೆ ಹೊಸದಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗಿ ಬದುಕಬೇಕೆಂಬ ಛಲದ್ದು. ಅದೊಂದು ಬಗೆಯ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಅಂತರ್ಗತಗೊಂಡಿರುವ ಗುಣ. ಕಾಲದ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿ ಮನೋಧರ್ಮವು ಆಚೀಚೆಗೆ ಆಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ, ಈಗಲೂ ಅದು ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗಲು ತವಕಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವರಿಗೆ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಸಮುದಾಯವು ತನ್ನ ನೆರೆಗೆ ಸಹಾಯ ಹಸ್ತವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು ಸಮಾಧಾನದ ಸಂಗತಿ. ಅನೇಕ ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾದವರಿಗೆ ಇದುವರೆಗೆ ನೈತಿಕ ಧೈರ್ಯ ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲ ಅಪಾರವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿದೆ, ಸಿಕ್ಕುತ್ತಲೂ ಇದೆ. ಆದರೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವವರನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದಿರುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನೆರವಿಗಿಂತ ಹೊರೆ ಎಂಬುವುದೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂಗತಿ. ಇಂಥ ವೇಳೆ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿರುವವರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಷ್ಟಗಳು ಅನೇಕ ಸಲ ಪ್ರತಿಭೆಗಳ, ಕೌಶಲ್ಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಂಟಕವಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಗಾಲಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಸಮುದಾಯವೇ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪರ್ಯಾಯ ದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಬಲೀಕರಣವು ಒಂದು.

“ಸಬಲತೆ ಎಂದರೆ ಇದೊಂದು ಅರಿವು ಮತ್ತು ವಿವೇಚನಾ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಶಕ್ತನಾಗಿಸುವುದು. ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಹತೋಟಿ ಇವು ಯಾವುದೇ ಬದಲಾವಣೆಯ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿಸುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ಆಸಕ್ತಿಗೆ ಇತರರನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿತರನ್ನಾಗಿಸುವುದು ಸಬಲೀಕರಣ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ (ಸಬಲತೆ)ಯ ಸಂಬಂಧವು ಹಲವಾರು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ. ಕುಟುಂಬ, ಸಮುದಾಯ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಇದು ಮಹಿಳೆಯ ಮಾನಸಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ಣಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

¹ ಡಾ.ಚಂದ್ರಶೇಖರ್.ಈ., ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ವಯಸ್ಕರ ಮುಂದುವರಿದ ಶಿಕ್ಷಣ, ವಿಸ್ತರಣೆ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಂಪರ್ಕ ವಿಭಾಗ, ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಜ್ಞಾನಸಹ್ಯಾದ್ರಿ, ಶಂಕರಘಟ್ಟ-577451, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ, ಕರ್ನಾಟಕ.

ಭಾರತ ದೇಶ ಬದಲಾವಣೆ ತರುವಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಸಬಲತೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಯುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದ ಸುತ್ತುವರಿದಿರುವ ಮಾನವ ಹಕ್ಕು ಆಧಾರಿತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅನುಸಂಧಾನ, ಮಹಿಳಾ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ತೀರಾ ಶೋಚನೀಯವಾಗಿದೆ. 1994ರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯವರು ಕೈರೋದಲ್ಲಿ ಅಧಿವೇಶನ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಡೆ ಇವರು ಗಮನಸೆಳೆದರು. ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಒಂದು ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದುವನ್ನಾಗಿಸಿ ಯು.ಎನ್.ಡಿ.ಪಿ ಇವರು ಲಿಂಗ ಸಬಲೀಕರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ್ದು, ಅದರಂತೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯು ಮೂರು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವೆಂದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿ ನಿರ್ಧಾರ ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವುದು, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ.

1995ರ ಯು.ಎನ್.ಡಿ.ಪಿ ವರದಿಯು “ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ”ಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಣೆಗೊಂಡಿದ್ದು ಅದು “ಒಂದು ವೇಳೆ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅದು ವಿನಾಶದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿದೆ. ಅದು ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅಳತೆಗೋಲು ಹಾಗೂ ರಾಜನೀತಿಯ ಯೋಜನೆ, ಸಮಾನ, ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಬಲತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಇರುವ ಒತ್ತಡವೆಂದರೆ ಮಹಿಳೆಯರ ವಿಮುಕ್ತಿಯು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಆಧಾರಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಅದು ಒಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವಾಗಿದೆ.

ಅಮರ್ತ್ಯಸೇನರ “ಮಾನವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ”ದಿಂದ ಆಯ್ದು ಅದನ್ನು ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್‌ನಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಒಂದು ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಮಾನವನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಅಳೆಯಲು ಒಂದು ನವೀನ ಅಚ್ಚನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮದ ಫಲಿತಾಂಶವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವರಮಾನದ ಗುರಿಯಲ್ಲ. ಜನರ ಆಯ್ಕೆಗಳು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಬೇಕು ಹಾಗೂ ಅವರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಅವಕಾಶಗಳು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರಬೇಕು. ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂದರೆ ಜನರು ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಆರೋಗ್ಯವಂತ, ವೇದನೆ ಇಲ್ಲದ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೋ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೋ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾವಂತ, ಜ್ಞಾನವಂತ ಮತ್ತು ಸಭ್ಯ ಜೀವನವನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಡೆಸುವುದು ಎಂದು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವುದು ಗಮನೀಯ ಅಂಶವಾಗಿದೆ.

ಮೂರ್ತನಬಸವ್ (2003)ರವರ ಪ್ರಕಾರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಎಂಬುವುದರ ಹಿಂದೆ ಅಂತರ್ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಮನೋಭಾವನೆಗಳು ಎರಡು ಪದಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಮಾನವನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯಗಳೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾನವೀಯ ಪಥದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮೃಗಗಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಲ್ಲ, ಯೋಗ್ಯತಾ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವಾಗ ಮಿಶ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲ ವಸ್ತು ಅದು ಮಾನವ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಒಂದು ಮೂಲ ವಸ್ತುವಾಗಿದೆ. ಅದು ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜೀವಿತ ಅವಧಿಯ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೂ ಬದುಕಿರುವುದು, ಪೂರ್ಣ ಆಯುಷ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಮರಣ ಹೊಂದುವುದು (ಟಿಠಾ ಜಢಿಠಿಂ ಟಿಠಿಣಣಿಜಿ ರಿಡಿಜಿ ಟಿಠಿಣಣಿಜುಢಿ) ದೇಹಾರೋಗ್ಯ-ಸಂಪೂರ್ಣ ಆರೋಗ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದನಾಗಿದ್ದು, ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ, ಆರೋಗ್ಯ, ಸರಿಯಾದ ಆಹಾರ ಹಾಗೂ ವಸತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು. ದೇಹದಾರ್ಡ್ಯತೆ-ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಯಾವ ತೊಂದರೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸರಾಗವಾಗಿ ಓಡಾಡುವುದು, ಯಾವುದೇ ಹಲ್ಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಹೊಂದುವುದು, ಅದು ಲೈಂಗಿಕ ಹಲ್ಲೆ ಇರಬಹುದು ಅಥವಾ ಗೃಹಕೃತ್ಯದ ಹಿಂಸೆಯಾಗಿರಬಹುದು, ಲೈಂಗಿಕ ತೃಪ್ತಿ ಹೊಂದುವ ಅವಕಾಶ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಅವರದೇ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿರಬೇಕು.

ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಸಂತತಿಯ ಹಕ್ಕುಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. (ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ನಾಗರಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ) ಹಾಗೆಯೇ ಎರಡನೆಯ ಸಂತತಿಯ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಸಹ (ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳು) ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಕೆಲಸದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದವರೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಮಾನವ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಆಶ್ರಯ ಸಿಕ್ಕಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಹಿಳೆಯರು ಈ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಥರಾಗುವುದು. ಅವರಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶಗಳನ್ನು, ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ಇತರ ಆಶ್ರಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದಾಗ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಪುರುಷರಷ್ಟೇ ಮಹಿಳೆಯರೂ ಸಹ ಸಂಕಲ್ಪ ಸಾಧಕರಾಗಿದ್ದು, ಆಸೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವವರೂ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಪುರುಷರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಸಫಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಇದರಿಂದ ಹೊರತಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಅವರದೇ ಆದ ಮಾನದಂಡದಿಂದ ಅಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರದೇ ಆದ ಘನತೆಯು ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದಾಗ ಕಾನೂನಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ದೊರೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದು ಅವರು ಕೇವಲ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆರುವ ಯಂತ್ರವಾಗಿ

ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ಕೇವಲ ಲೈಂಗಿಕ ತೃಷ್ಣೆ ತೀರಿಸುವ ಕುಟುಂಬದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾರ್ಯಭಾರಿ ಎಂದು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ.

ಪ್ರಪಂಚದ ಯಾವುದೇ ದೇಶವು ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀ ಹಾಗೂ ಪುರುಷರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಜೀವನದ ಅಳತೆಯ ಮಾನದಂಡ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಗುರುತಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು 1999ರ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವರದಿಯು ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದೆ.

ಸಬಲತೆಯ ಮಾನದಂಡದ ಮೂರು ಸದ್ಗುಣಗಳಾದ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಮಹಿಳಾ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಮೂರು ಆಯಾಮಗಳ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವಂತೆ ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದು ರಾಜಕೀಯ ನಿಪುಣರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಒಂದು ಹೋಲಿಕೆಯು ತಿಳಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ ಪಂಜಾಬ್, ಹರಿಯಾಣ, ಬಿಹಾರ್, ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ ಮತ್ತು ರಾಜಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಸಮಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಮಾನವಾದ ಪಾಲನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದಿಲ್ಲ. ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶವು ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳದರ್ಜೆಯ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ನಲ್ಲಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಸವಾಲೆಂದರೆ ನಿಧಾನಗತಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ಹಾಗೂ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಸಮನಾದ ಭಾಗೀದಾರರಾಗಿ ಹೇಗೆ ಒಬ್ಬರಿಗಿಂತ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆಂಬುದು.

ಮಹಿಳಾ ಸಬಲತೆಯ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವಾಗ ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮಹಿಳೆಯರ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂವೇದನೆ ಹೊಂದಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಅವರ ಜ್ಞಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಗುರುತಿಸುವುದು ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿದೆ. ಅವರ ನ್ಯೂನತೆ, ಆತ್ಮಗೌರವ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬೆಂಬಲದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಬಲತೆ ಎಂದರೆ ಶರೀರವನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿರುವುದು. ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಾದ ಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಆಸ್ತಿಪಾಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೆಲಸದ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಒಂದು ಸಮಾಜ ಅಥವಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಗುರಿಯು ಮಹಿಳಾ ಸಬಲತೆಯಿಂದ ಸಹೋದರಿ ತನವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಪಾಲನೆ ಆರೈಕೆ ಮತ್ತು ಕೋಮಲ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು.

ಮಹಿಳಾ ಸ್ವ-ಸಹಾಯ ಸಂಘದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಸಮುದಾಯಿಕ (ಸಾಂಘಿಕ)ವಾದ ಒಂದು ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದೆ. 1995ರ ಬೀಜಿಂಗ್ ಅಧಿವೇಶನವು ಕೆಲವು ಪರಿಮಾಣ ಸಂಬಂಧಿ ಹಾಗೂ ಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಮಹಿಳಾ ಸಬಲತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಗುರುತಿಸಿದೆ.

1995 ಬೀಜಿಂಗ್ ಅಧಿವೇಶನ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲತೆಯ ಗುಣಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಪರಿಮಾಣ ಸಂಬಂಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳು:

ಗುಣಾತ್ಮಕ ಸೂಚ್ಯಂಕ:

1. ಆತ್ಮ ಗೌರವ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಘಿಕ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.
2. ಕಲಾತ್ಮಕತೆ ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಖಜಾಡಿಜಞ್ಞಿಣಡಿ ಹಕ್ಕು ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು.
3. ಕಡಿಮೆ ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೆ ಸಮಯದ ನಿಗದಿ ಹಾಗೂ ಮಗುವಿನ ಪಾಲನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯ.
4. ಹೊಸ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೆ ಸಮಯದ ನಿಗದಿ ಹಾಗೂ ಮಗುವಿನ ಪಾಲನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯ.
5. ಹೊಸ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೆಲಸದ ಒತ್ತಡ.
6. ಕುಟುಂಬ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯದ ಪಾತ್ರ ಹಾಗೂ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ.
7. ಸಾಮಾಜಿಕ ಪದ್ಧತಿಗಳಾದ ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ, ವರದಕ್ಷಿಣೆ, ವಿಧವೆಯರ ವಿರುದ್ಧ ಕಾಣುವ ತಾರತಮ್ಯ ಇವುಗಳೆಲ್ಲದರ ಬಗ್ಗೆ ಕಂಡುಬರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.
8. ಮಹಿಳೆಯರು ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಬದಲಾವಣೆ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ.
9. ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಘಿಕವಾಗಿ ಮನೆಯವರೊಡನೆ ಪರಸ್ಪರ ಮಾತುಕತೆಯಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ.
10. ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮಾಡುವ ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವ ಒಂದು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ.
11. ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆಗಳ ರಚನೆ.

12. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮನೋವೃತ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಿಶ್ಚಿತ ಬದಲಾವಣೆ. ಕುಟುಂಬ ವರ್ಗದ ಒಳಗೆ ಹಾಗೂ ಹೊರಗೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಆರ್ಥಿಕ ಕೊಡುಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಗುರುತಿಸುವಂತಹ ಗುಣ.
13. ಉದ್ಯೋಗ ಹಾಗೂ ಆದಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮಹಿಳೆಯ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು.

ಪರಿಮಾಣ ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳು:

೦. ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಒಲವು

ತಾಯಂದಿರ ಮರಣದ ವೇಗ

ಗರ್ಭಧರಿಸುವ ವೇಗ

ಲಿಂಗಾನುಪಾತ

ಜನನವಾದಾಗ ಜೀವಿತ ಅವಧಿಯ ಸಂಭಾವ್ಯತೆ

ವಿವಾಹದ ಸರಾಸರಿ ವಯಸ್ಸು

೩. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಸಂಖ್ಯೆ.
- ಅ. ಸಮುದಾಯ/ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆ ಸಾಲ ವಿತರಿಸುವ ಸಹಕಾರ ಸಂಘ ಹಾಗೂ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಮಹತ್ವದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಹಿಡಿತ.
- ಆ. ಶಾರೀರಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ದರ್ಜೆ, ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಮಟ್ಟದ ಬಗ್ಗೆ ಗೋಚರಿಸುವ ಬದಲಾವಣೆ.
- ಇ. ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಮಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಲಕ್ಷ್ಯ(ಗುರಿ)ಯನ್ನು 10ನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಪುರುಷರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ.
  - 2003ರ ಅವಧಿಯ ಒಳಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕು 2007ರ ಅವಧಿಯ ಒಳಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳು ಐದು ವರ್ಷದ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಪೂರೈಸಬೇಕು.
  - ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ವೇತನ ಮೌಲ್ಯ (ಖಚಿಣಜ) ಬಗ್ಗೆ 50% ಲಿಂಗಭೇದದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ 50% 2007ರ ಒಳಗೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು.
  - 1000 ನವಜಾತ ಶಿಶುಗಳಿಗೆ 45%ರಂತೆ 2007 ಹಾಗೂ 28ರಂತೆ 2012ರವೇಳೆಗೆ ಏಜಿಎ ಕಡಿತಗೊಳಿಸುವುದು.

- ನವಜಾತ ಶಿಶುಗಳಿಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡಿದ ತಾಯಂದಿರ ಮರಣದ ಅನುಪಾತವು (ಒ.ಒ.ಐ.) 2% ರಂತೆ 2007 ರಿಂದ 2012ರವರೆಗೆ ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾನುಪಾತವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು. ಗರ್ಭಪಾತ, ಶಿಶುಹತ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಕ್ರಮವಾದ ಉದಾಸೀನ ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಕ-ಕ್ರಮವಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಸಾಕ್ಷಿಯಾದುದು ಕ್ಷೀಣಿಸಿದ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶದ ಕೊರತೆ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ತಾರತಮ್ಯ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಲಿಂಗಾನುಪಾತದ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಕಟವಾದ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶದ ಕೊರತೆಗೆ ಕಾರಣ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾನುಪಾತದ ಕುಸಿತಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಗರ್ಭಪಾತ, ಶಿಶುಹತ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಕ್ರಮವಾದ ಉದಾಸೀನ ಇದಕ್ಕೆ ತುರ್ತು ಹಾಗೂ ಸರಳವಾದ ಕ್ರಮ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಸಾಕ್ಷ್ಯಾಧಾರಗಳೆಂದರೆ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಅನಕ್ಷರತೆ, ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶದ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಲಿಂಗ ಅಸಮಾನತೆ ಇವುಗಳು ಪೂರ್ವ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಸ್ಥಾನಿಕ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಕೊರತೆಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವುವು.

ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ:

ಸ್ತ್ರೀ ಶಿಕ್ಷಣವು ಸಹಜವಾಗಿ ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಅವರ ಮಾನವ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ಏಳಿಗೆಯಾಗಲು ಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದುದೆಂದರೆ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಬಾಲಕಿಯರ ಹಾಗೂ ಸ್ತ್ರೀ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಸ್ತ್ರೀ ಅಥವಾ ಪುರುಷರ ವರ್ಗದ ಪಾತ್ರದ ಭದ್ರತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಾತೃತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದಲ್ಲಿ ಅದರ ಪ್ರಭಾವಗಳದ್ದಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಶೇ.94ರಷ್ಟು ಬೃಹತ್ ಅಭ್ಯಸಿಸಿರುವ ಡ್ರೆಜ್ ಮತ್ತು ಇತರರು ಗಮನಿಸಿರುವುದೇನೆಂದರೆ ಸ್ತ್ರೀ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಅದರ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಪ್ರಭಾವವು ಶಿಶು ಹತ್ಯೆಗಳಾಗಿದೆ.

ಅಧಿಕಾರದ ಬಗೆಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು, ಅದು ಬಾಹ್ಯಶಕ್ತಿ ಅಂದರೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಕಾನೂನು, ಸಾಂಘಿಕ ಪಾತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರರು ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಆದರ್ಶಗಳು ಅದೇ ರೀತಿ ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಠ ಅಧಿಕಾರ. ಅಂದರೆ, ಸ್ವ-ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹಾಗೂ ಪದವಿಗಳು ಮಹಿಳಾ ಸಬಲತೆಯು ಔಪಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಪನ್ಮೂಲಕ್ಕೆ ಅತೀ ಸಮೀಪವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಕಳೆದ 19ನೇ ಮತ್ತು 20ನೇ ಶತಮಾನದ ಸುಧಾರಕರು ಸ್ತ್ರೀ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರತಿಪಾದಕರಾಗಿದ್ದು, ಅದು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಮೂಲ ತತ್ವವನ್ನು ಉತ್ತರಿಸುವ ಕೌಶಲ್ಯವಾಗಿದೆ. ಓಣಿಯ ನಂತರ ಹಲವು ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ತ್ವರಿತಗೊಂಡವು ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವ

ಒಂದು ನವೀಕರಣ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು 1998ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಹಾಗೂ ತರಬೇತಿಗಳಲ್ಲದೆ. ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧತೆಯಿಂದ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಬಾಲಕಿಯರ ದಾಖಲಾತಿಯಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಸುಧಾರಣೆ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು, ಶಾಲೆಯನ್ನು ಅರ್ಧದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಸಂಖ್ಯೆ ಸಹ ಕುಸಿತ ಕಂಡಿದೆ.

ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಒಲವು (ಆಶಯ) ಅತಿ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿನ ಅನುಕೂಲಸ್ಥ ಜಾಗಗಳು ಬಾಲಕರಿಂದ ಆವರಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಬಾಲಕಿಯರನ್ನು ಅವರ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸಂಬೋಧಿಸುವುದು ಅಪರೂಪವಾಗಿತ್ತು. ಬಾಲಕಿಯರು ಗಣಿತದ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟ ಕಡೆಯ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಕಷ್ಟ ಹಲಗೆಯ ಬಳಿ ಶಿಕ್ಷಕರು ಕುಳಿತಿರುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಅದರ ಬಳಿ ಹೋಗಲು ಸಹ ಧೈರ್ಯವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. (ಬಹುದೂರದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಶಃ ಪುರುಷರು) ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಅಥವಾ ಹೆಣ್ಣು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ಕೊಡುವುದು ಅಪರೂಪವಾಗಿದ್ದು, ಮದ್ರಸಾಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಲಕಿಯರು ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಕಾನ್ವೆಂಟ್ ಪಾಠ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಲಕ ಅಥವಾ ಬಾಲಕಿ ಎಂಬುದು ಅವರ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿರಲಿಲ್ಲ. ನೈತಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಪುರುಷನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯೂ, ಒಬ್ಬ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಮೂದಿಸಿಲ್ಲ ಅ.ಖಜಿ. ಪ್ರಯತ್ನವು ಹಲವಾರು ಬಾರಿ ಕಾಣಿಸಿರುವಂತೆ ಬಾಲಕಿಯ ಸ್ವ-ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತಹ ಉತ್ತೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ಹಲವಾರು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅರಿವಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನಾವು ಅವರ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಸಂಬಳದ ನಿಗದಿ ಕೆಳದರ್ಜೆಯ ಅರ್ಹತೆ ಆದರೆ ಅವರು ಉನ್ನತವಾದ ಪ್ರೇರಣಾ ಬೋಧಕರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಾಲಕಿಯರ ವಿದ್ಯಾದಾನ ಪುಕ್ಕಟೆ (ಉಚಿತ) ಶಾಲಾ ಸಮವಸ್ತ್ರ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟ, ಶಾಲೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ಶಿಶುಕೇಂದ್ರ, ಮಾತೆಯರ ಭೇಟಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಫಲಿತಾಂಶ ನೀಡಿದೆ.

ಎಖಖಿ ಯವರು ಹಲವಾರು ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದು ಇದು ನಮಗೆ ಕಾಣುವಂತೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿನ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಪೋಷಕರ ಉದಾಸೀನ ಅಥವಾ ಅದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿರುವ ಶಾಲೆಗಳು ಸಮೀಪವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಕಿಯರಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪೋಷಕರು ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅವರು ಇಚ್ಛೆಪಟ್ಟಷ್ಟು ಕಲಿಯಲು ಅನುಮತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಪೋಷಕರು ಅದೇ

ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಜೊತೆಗಾರನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅವರು ಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ಸ್ತ್ರೀ ನಡವಳಿಕೆ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಆದರ್ಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸವಾಲು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ.

ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ:

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕುಟುಂಬ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ-2005-06 (ಓಇಊಖ-3) ಇವರು 18 ಸಂಶೋಧನೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು 2005 ಡಿಸೆಂಬರ್ ಮತ್ತು ಆಗಸ್ಟ್ 2006ರಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದು, ಅದು ಹಲವಾರು ಮುಖ್ಯ ಅಂಕಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಳನೋಟವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿಂದಿನ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಲ್ಲ ಓಇಊಖ ನಿಂದ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ, ಏಕ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಹೆರಿಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಶೇಕಡವಾರು ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು 1 ರಿಂದ 3 ಹಾಗೂ 26 ರಿಂದ 41ರವರೆಗೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ 17 ರಿಂದ 31ರವರೆಗೆ ಆಶಾಜನಕವಾಗಿದ್ದು ಅದು ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ 58 ರಿಂದ 69 ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಫಲೋತ್ಪತ್ತಿಯ ಬೆಲೆಯು 3.4 ರಿಂದ 2.7ಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಪಂಜಾಬ್ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಅವರ ಫಲೋತ್ಪತ್ತಿಯ ಸ್ಥಾನ ಪಲ್ಲಟವಾಯಿತು. ಛತ್ತೀಸ್‌ಘಡ್ ಮತ್ತು ಒರಿಸ್ಸಾ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು 2.5ರ ಸರಾಸರಿಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತಹ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಓಊಇಖ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ ಐದು ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ಛತ್ತೀಸ್‌ಘಡ್, ಗುಜರಾತ್, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಒರಿಸ್ಸಾ ಮತ್ತು ಪಂಜಾಬ್‌ನ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಫಲೋತ್ಪತ್ತಿಯ ಸ್ಥಾನಪಲ್ಲಟ ಮಟ್ಟ ಇಳಿಮುಖವಾಗಿದೆ. ಅವಿದ್ಯಾವಂತ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಗರ್ಭಿಣಿಯರಿಗೂ ಹಾಗೂ 10 ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋದ ಸ್ತ್ರೀ ಗರ್ಭಿಣಿಯರಿಗೂ ಬಹಳಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ.

ಪ್ರಸವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಿಣಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಆರೈಕೆಯಲ್ಲಿ ಓಊಇಖ-1 ಮತ್ತು 2 ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿದ್ದು ಆದರೆ ಇದು ಶೇ.65 ರಿಂದ ಶೇ.77ರವರೆಗೆ ಸುಧಾರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಐದು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಅಧ್ಯಯನವು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಏರು ಪೇರುಗಳನ್ನು ನಾವು ಹೆರಿಗೆಯ ನಂತರದ ಜಾಗರೂಕತೆಯನ್ನು ಕೇವಲ ಶೇ23ನ್ನು ಛತ್ತೀಸ್‌ಘಡ್‌ನಿಂದ ಶೇ.54-ಶೇ.59ರಷ್ಟು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಪಂಜಾಬ್ ಹಾಗೂ ಗುಜರಾತ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಶೇ.40ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವಾಹಿತ ಮಹಿಳೆ ಹಾಗೂ 1/3ರಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಒರಿಸ್ಸಾ ಹಾಗೂ ಗುಜರಾತ್‌ನಲ್ಲಿ ಅವರ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಕೃಶ ಶರೀರದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪಂಜಾಬ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. (ಶೇ.12-ಶೇ.14) ಆದರೆ ಬೊಜ್ಜಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ಶೇ.38 ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಹೆಚ್ಚು ತೂಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಚ್ಚು ತೂಕ ಅಥವಾ ಬೊಜ್ಜು ದೇಹದ ಮಹಿಳೆಯರು ಶೇಕಡವಾರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ಕಳೆದ 7 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ 16 ರಿಂದ 21% ಗುಜರಾತ್, 12 ರಿಂದ 17% ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಒರಿಸ್ಸಾದಲ್ಲಿ 4 ರಿಂದ 7%ರವರೆಗೆ ಇದ್ದಾರೆ. ಹೆಚ್ಚು ತೂಕದವರಲ್ಲಿ ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾಲು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ 14.8% ಮಹಿಳೆಯರು ಬೊಜ್ಜಿನಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪಂಜಾಬ್‌ನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಇತರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.50ರಷ್ಟು ಇಂತಹ ಅವಿದ್ಯಾವಂತ ಮಹಿಳೆಯರ ಮಕ್ಕಳು ಕಡಿಮೆ ತೂಕದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ರಕ್ತಹೀನತೆಯ ಶೇಕಡವಾರು 3.8ನಿಂದ ಪಂಜಾಬ್ ಹಾಗೂ ಒರಿಸ್ಸಾದಲ್ಲಿ ಶೇ.63ರಷ್ಟು ರಕ್ತಹೀನತೆಯು ಗರ್ಭಿಣಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು, ಒಂದು ಆತಂಕಕಾರಿ ವಿಷಯ. ಅದು ಶೇ.57.9 ಅದು ಕಳೆದ ದಾಖಲಾತಿ ಶೇ.49.7, ಶೇ.33ರಷ್ಟು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಈಗಲೂ ಸಹ ಒಬ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಅದು ಶೇ.36.2ಗಿಂತ ಕುಸಿತಗೊಂಡಿದೆ. ಏಒಐ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ ಆದರೆ ಲಿಂಗ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಹಾಗೆಯೇ ಇದೆ. ಐದು ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ವಯಸ್ಸಿನವರು ಮರಣ ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಸತ್ಯ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಪುರುಷರಿಗಿಂತ ಮಹಿಳೆಯ ಆಯುಷ್ಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. 1961 ರಿಂದ 2001ರವರೆಗೆ ಪೂರ್ತಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹಾಗೂ 0.6ರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇವೆರಡರಲ್ಲೂ ಲಿಂಗಾನುಪಾತವು 943 ರಿಂದ 935ರವರೆಗೆ ಹಾಗೂ 976-927ರವರೆಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕುಸಿತವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಒಂದು ಹೆದರಿಕೆ ಎಂದರೆ ರಾಜ್ಯದ ಸಕಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕೊರತೆಯು ಕ್ಷೇಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶೇ.1ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಹಣ ಹೂಡಿಕೆ ಆರೋಗ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಪಕ್ಷಪಾತದ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉಲ್ಬಣತೆಯನ್ನು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ:

ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಮಹಿಳಾ ಸಬಲತೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ರಾಜ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ದಾಖಲೆಗಳಿವೆ. ಸರ್ವ ಸ್ವತಂತ್ರರಾದ ಮತ್ತು ಚಟುವಟಿಕೆಯುಳ್ಳ ಉದಾತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ

ನಿಯೋಗಿಗಳು ಹಲವು ಮಹಿಳಾ ಮಣಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಉದಾರ ಮತವಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯರಾದ ಜಾನ್ ಸ್ಪೂಯರ್ತ್‌ಮಿಲ್ ಅವರು ಮಹಿಳಾ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಕಷ್ಟಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾ ವಚನ ಬದ್ಧವಾದ ಉದಾರವಾದಿ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರು ಪಿತೃ ಅಧಿಪತ್ಯದ ಸುಭದ್ರತೆಯ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲತೆಗೆ ತಡೆಯುಂಟು ಮಾಡಿದೆ ಎಂದು ಸೋಗಸಾಗಿ ವಿವರಣೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಏಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಯೂರೋಪ್‌ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ದೇಶದ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು ಎಂದು ಎಣಿಕೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರ ಕಷ್ಟ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳಿಗೆ ಮಹಿಳಾ ಹೋರಾಟವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ರೂಪವಾಗಿದ್ದು ಆದರೆ ಇದು ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆಲೋಚನಾತ್ಮಕವಾದ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಮಹಿಳಾ ಸಬಲತೆಯನ್ನು ಮಾಪನ ಮಾಡಲು ಉಷ್ಣ ಈ ರೀತಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳಾ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ, ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ಉದ್ಯೋಗ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಅಳಿಯುವುದು ಯಾವುದೆಂದರೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲತೆ ಅಥವಾ ಅಬಲತೆಯನ್ನು ನಾವು ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಅಂದರೆ ಶಾರೀರಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಕಾನೂನು ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ನೋಡಬಹುದು.

ಹಲವಾರು ಬಾರಿ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲತೆಯನ್ನು ನಾವು ಇದೊಂದು ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ (ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ) ಎಂದು ನೋಡಬೇಕು ಹೇಗೆಂದರೆ ಮಹಿಳಾ ಅರಿವಿನ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಪರ್ಯಾಯ ಜೀವನ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾದ ಪರ್ಯಾಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ಪಾರುಪತ್ಯ ಹಾಗೂ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಹ ಮಹಿಳಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವೃದ್ಧಿಸಲು ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಅವರು ಅದನ್ನು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಅಥವಾ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಅಂದರೆ “ಮಹಿಳಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ” ಇದು ಮಹಿಳಾ ಸಬಲತೆಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಹಾಗೂ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದೆ. ಕಾಳಿ ರವರ ಪ್ರಕಾರ ಸಬಲತೆಯೂ ಸಹ ಅದೇ ತೆರನಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಯೋಜನೆ ಕಾಲಮಿತಿ ಹಾಗೂ ಆಯ ವ್ಯಯ ಪಟ್ಟಿ ಇವು

ಸಬಲತೆಯನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರಾಮರ್ಶೆಯ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನಡೆಸುವಂತಹ ಪಾರುಪತ್ಯಗಳು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಡಬೇಕು.

ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ 73 ಹಾಗೂ 74ರ ತಿದ್ದುಪಡಿಯು ಕನಿಷ್ಠ 600 ಮಿಲಿಯನ್ ಭಾರತೀಯರ ಮೇಲೆ 500.000 ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ. ಆಸಕ್ತಿಯುತವಾದುದೆಂದರೆ ಹಲವಾರು ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಸರಾಸರಿ 4.5% ರಿಂದ 25.40%ವರೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗಾಗಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಚುನಾಯಿತ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಕಡಿಮೆ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಯಾರು ಚುನಾಯಿತ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳೋ ಅವರನ್ನು ಬಹಳ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಅದು ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಹಣ ಮತ್ತು (ಗೋಜಲು) ಬಲ ಇವೆರಡೂ ಸಹ ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದುಗೂಡಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಚಟುವಟಿಕೆ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಡೆ ತಡೆಗಳು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಸ್ಥರಾಗಿರುವುದು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರುವಂತಹ ಅಡೆ ತಡೆಗಳು. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಪಂಚಾಯತ್ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಅಚ್ಚರಿಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಿ ಒದಗಿಸಿವೆ. ಅಂದರೆ, ಚುನಾಯಿತ ನಾಯಕರು ಶೇ.33 ಕಾಯ್ದಿರಿಸುವ ಸ್ಥಾನಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಥಾನಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾದ ಕಅಖ ಮಹಿಳಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅಥವಾ ಇನ್ನಿತರ ಅಖಿ ಆಸಕ್ತಿಯುತ ಮಹಿಳಾ ಕೆಲಸಗಾರರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ, ದಕ್ಷರಾಗಿದ್ದು ಖಅಖು ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸಲು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸದುಪಯೋಗ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳ ನಿರ್ಮಲೀಕರಣ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿವಾದಗಳಾದ ಬಾಲಕಿಯರ ಜೊತೆ ಅಸಂಬದ್ಧ ನಡವಳಿಕೆ, ಹಿಂಸಾಚಾರ, ಕುಡಿತ ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿವಾದಗಳಾದ ವಿಧವೆಯರು ರಂಗಿನವಸ್ತ್ರ ಧರಿಸುವುದು ಮಹಿಳೆಯರು ಕೇವಲ ಮೂಲ ತತ್ವವನ್ನಲ್ಲದೆ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಸಂಪೂರ್ಣ ಹಾಗೂ ದೀರ್ಘವಾದ ತರಬೇತಿಯತ್ತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೇಡಿಕೆ ಇದ್ದು ಅದರ ಬದಲಿನ ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಮಾಣದ ಪೂರ್ವ ತರಬೇತಿಯು ಬೇಡ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಮಹಿಳೆಯರ ವಿವಾದಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸುವಂತಹ ಅತ್ಯಂತ ಚಟುವಟಿಕೆಯುಳ್ಳ ಗ್ರಾಮಸಭಾಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಆಶಾದಾಯಕವಾದ ಗುರಿ ಹೊಂದಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸಿದೆ. ಅದು ಮಹಿಳಾ ಸರ್ಪಂಚಾಯತ್ ಃಆಅ ಸದಸ್ಯೆಯು ಲಿಂಗ ವೈಷ್ಯಮ್ಯವಿರುವ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುವುದು ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಅಥವಾ

ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಬಲ (ಕೆಳ ದರ್ಜೆಯ) ಸಂಘಗಳಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತಮ ಕಾನೂನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೆಚ್ಚು ಭರವಸೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ತತ್ಪರರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಒಂದು ಕೋಟಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಶೇ.43ರಷ್ಟು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲೆ ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಿಳಾ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ನಾವು ಮತ, ಅವರ ಮತ ಚಲಾವಣೆ, ಚುನಾವಣೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವ ಸ್ಪರ್ಧಾಳುಗಳಲ್ಲದೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ಗೆಲುವು ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದರ ಮೇಲೆ ಅಧ್ಯಯನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗ ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶ 2006ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜಿಸಿದ್ದ ಒಂದು ಆಸಕ್ತಿಯುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಶೇ.45 ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಾಗೂ ಪಟ್ಟಣದ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ ಚಲಾಯಿಸಲು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ (ತಂದೆ/ಪತಿ) ಪುರುಷರಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿದ್ದು ತಮ್ಮ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಶೇ.9ರಷ್ಟು ಹೊರಗಿನವರ ಪ್ರೇರಣೆ ಅಲ್ಲದೆ ಶೇ.46ರಷ್ಟು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಆದರೂ ಸಹ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಸ್ಥಳೀಯ ಗ್ರಾಮ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ತರುವ ಒಂದು ಕದನವೇ ಆಗಿದೆ. ಇದೊಂದು ತೀರಾ ಬಡವರ್ಗದವರ ಹೋರಾಟ, ಜನಸಂಖ್ಯೆ (ಮಹಿಳೆಯರು ಹಾಗೂ ಪುರುಷ) ವಿರುದ್ಧ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಉದಾಸೀನತೆ ಅಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಅರಿವು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರತಿಕೂಲಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಬಲೆ ಹೆಣೆಯಲಾಗಿರುವುದು ಪಿತೃ ಪ್ರಧಾನ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಿದ್ದು ಅದು ಅವರ ಆಡುವ ಮಾತು ಹಾಗೂ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಅವರ ಮನೆ ಹಾಗೂ ಹೊರಗಿನ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ.

ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಅಖಿಲಿ ಇವರಿಗೆ ಕೊಡುವಂತ ಚುನಾವಣಾ ಪೂರ್ವ ತರಬೇತಿಗಳು ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯ ಮತ ಚಲಾವಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಕ್ರಮಗಳು ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದವರೊಂದಿಗೆ ಮಹಿಳಾ ಸ್ವಯಂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಇರುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯವು ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುವುದನ್ನು ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ನಾವು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಬಹಳ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ

ಹಾಗೂ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಕ್ರಮ ಹಾಗೂ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೂಲಕ ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಬಹುದು.

ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಲು ಹಾಗೂ ಸಂಘಟಿಸಲು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂಘಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಮಹಿಳಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಮಹಿಳೆಯರ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು 2 ಮಜಲುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಅವರು ಪರಿಶ್ರಮಪೂರ್ಣ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಋಷಿ ನ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸಿ ಅವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಫಲೋತ್ಪಾದಕ ಕಾರ್ಯ ತತ್ಪರನ್ನಾಗಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವಂತಹ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಆಲೋಚನೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಸನ್ನದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದು ಇಂತಹ ಸನ್ನದ್ಧಗೊಂಡ ಒಂದು ಮಹಿಳಾ ಸಮುದಾಯವು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯದ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಾದಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸುವುದು. ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಹಾಗೂ ಆಡಳಿತ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯೊಂದಿಗೆ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಹಕ್ಕಿನೊಂದಿಗೆ ಕೇಳುವುದು ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದು. ಈ ರೀತಿಯ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಹಣಬಲ, ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಸ್ನಾಯುಬಲ ಇವುಗಳನ್ನು ಕಡಿತಗೊಳಿಸಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಒಡ ಮೂಡಿದೆ.

ಸಂಘ, ಮಹಾಸಂಘ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಅನುಭವ ಹಾಗೂ ತರಬೇತಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆಳವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ಪಂಚಾಯತ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಮಹಿಳಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಳಗೊಂಡ ನಿವೇದನಾ ಪತ್ರವನ್ನು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ವಿವರಣೆ ಹೀಗಿದೆ:

- ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಗ್ರಾಮದ ಆಯ ವ್ಯಯ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಲಿಖಿತ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ಒದಗಿಸಬೇಕು.
- ಪ್ರಧಾನ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಚುನಾಯಿತರಾಗಿರುವ ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಹಾಗೂ ಚುರುಕಾಗಿಸಲು ಕೆಲವು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

- 2/3ರಷ್ಟು ಮತದಾರರು ಬಹಿರಂಗ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಕಾನೂನು ಮಾಡುವುದು.
- ಬಹಿರಂಗ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ದಾಖಲಾತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ರುಜುವನ್ನು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಪಡೆಯತಕ್ಕದ್ದು.
- ಪಂಚಾಯತ್ ಭವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ್/ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಹಾಜರಾಗತಕ್ಕದ್ದು.
- ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು ಇದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಇದು ತಲುಪುವಂತಾಗಬೇಕು.
- ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ಸಭೆಯ ದಿನಾಂಕ ಹಾಗೂ ಕಾಲವು ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ನಿಗದಿಯಾಗಬೇಕು.
- ಸಭೆ ನಡೆಯುವ ಸ್ಥಳವು ಪಂಚಾಯತ್ ಭವನ ಅಥವಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳವಾಗಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಸಕಲ ಗ್ರಾಮಸಭಾ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮ ಅಹವಾಲುಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಇದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದೇನೆಂದರೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಪಂಚಾಯತ್ ಕಾರ್ಯಗಳು ಆಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಮಹಿಳೆಯರ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ (ಮಹಿಳಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿ 2004-05).

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಭ್ಯಾಸ ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರೇತರ ತರಬೇತಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಹ ನಿಧಾನಗತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗುವಂತಹ ಜ್ಞಾನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ಮಜಲುಗಳು, ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಹಾಗೂ ಸಬಲತೆ ಇದು ಮಹಿಳೆಗೆ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲು ಪಾರುಪತಿ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಕೋರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಬದಲಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿತ್ವ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೂ ಸಹ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣದ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನದ ಅನುಭವ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಈ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ಜಯಗಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯ ಮಹಿಳಾ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯು ಬೇರೆ ಇನ್ನಿತರ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಒಂದು ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ನೇತೃತ್ವದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ನಾಯಕತ್ವ ವಹಿಸುವ ಹಾಗೂ

ಸಮುದಾಯ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದು.

ಇದು ಸಾಮರ್ಥ್ಯಭರಿತ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಅದನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಉಚಿತ ತರಬೇತಿ ಅದು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಬಂದ ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನ ವರ್ಧನೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರ ಇವರುಗಳು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ನಿರ್ಧಾರ ರಚನೆ:

ನಿರ್ಧಾರ ರಚನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಓಕುಊಖ-ಖಬ ವರದಿಯು ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.71 ಮಹಿಳೆಯರು ಯಾವ ಯಾವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶೇ.26ರಷ್ಟು ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಗಾಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಶೇ.10 ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಅಥವಾ ಇನ್ನಿತರ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ, ಗೃಹ ಸಂಬಂಧಿ ವಸ್ತುಗಳು, ಶೇ.12 ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಪೋಷಕರೊಂದಿಗೆ ಅಥವಾ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ವಾಸಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಶೇ.37 ತಾವುಗಳಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ಹೇಗೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡಬೇಕು ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು ಶೇ.71, ಶೇ.35, ಶೇ.13, ಶೇ.18 ಹಾಗೂ ಶೇ.57. 15 ರಿಂದ 19 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಶೇ.24ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಯಾವುದೇ ರೀತಿ ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಶೇ.74ರಷ್ಟು ಮಂದಿ ಪೇಟೆಗೆ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಗರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.7 ಮಾತ್ರ ಯಾವುದೇ ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮೀಕ್ಷೆ ವರದಿಯಂತೆ ಶೇ.52 ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಶೇ.74 ನಗರ ವಾಸಿಗಳು ಹಾಗೂ ಶೇ.55ರಷ್ಟು ಗ್ರಾಮ ವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಹಣಗಳಿಕೆಗೆ ಮಾರ್ಗವಿದೆ. ಚುನಾಯಿತ ಪಂಚಾಯತ್ ನಾಯಕರ ಬಗ್ಗೆ ನಡೆಸಿದ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಅಧ್ಯಯನವು ಪ್ರಾಸಂಗಿಕ ಕಥೆಯಂತೆ ಅವರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧಾರ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ ಕಂಡುಬಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ, ಇಲ್ಲಿ ಅಳತೆಗೋಲಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ.

ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನದಂತೆ ಓಕುಊಖ ನ ಅಳತೆಗೋಲು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹಅ ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಸರಿಪಡಿಸಲು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಬೇಕು ಇದನ್ನು ಖೂಊ ನ ಅಂತರಾಂಗಿಕ ಬೆಂಬಲ ಹಾಗೂ ಬೇರೆ ಪಾರುಪತ್ತದಾರರ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಮಟ್ಟದ ಉನ್ನತ ಹಾಗೂ

ನಿರ್ಧಾರ ರಚನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಹಲವು ಆಸಕ್ತಿಯುತ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವಂತೆ ಕುಟುಂಬದ ಹೊರಗೆ ಸಂಬಳಕ್ಕೆ ದುಡಿಯುವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರವೇನು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸೋನ್‌ಪೇಟ್ ಹಾಗೂ ನೋಯ್ಡಾದಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಮಾದರಿ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಶೇ.66ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಬದಲಿಸಲು ಬೇರೆಯವರೊಂದಿಗೆ ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ನಂತರ ಬದಲಿಸಬೇಕು (ಶೇ.27.6)ರಷ್ಟು ನೋಯ್ಡಾ ಹಾಗೂ ಶೇ.35.3ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಅವರು ಏನನ್ನೂ ಸಹ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಸಹ ಅವರಿಗೆ ಅನುಮತಿ ಇಲ್ಲ.

ಕುಟುಂಬದ ಹೊರಗೆ ದುಡಿಯುವ ಮಹಿಳೆಯು ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುಭವ (ಶೇ.91.6) ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಪರ್ಕ (ಶೇ.48.3%) ಹಾಗೂ ಸಶಕ್ತವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ (ಶೇ.32.2) ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆತ್ಮಗೌರವ (ಶೇ.98.53) ಇದಲ್ಲದೆ ನಿರ್ಧಾರ ರಚನೆ ಶಕ್ತಿ ಇದೆ ಎಂಬುದು ಅಧ್ಯಯನಕಾರರು ಅವಲೋಕಿಸಿರುವಂತೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ನಿರ್ಧಾರ ರಚನೆ ಕೇವಲ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕೊಂಡುವಿಕೆಗೆ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಆಸ್ತಿ ಪಾಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಥವಾ ಮಾರುವುದಕ್ಕೆ ಆಗಲಿ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನ ದೃಶ್ಯ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅಥವಾ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಸಂಶೋಧಕ ಇದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಸಮಂಜಸ ಕಾರಣ ಸಬಲತೆ ಎನ್ನುವ ತಿಳುವಳಿಕೆಯು ಸಬಲತೆಯು ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸುತ್ತದೆ.

ಸ್ವ-ಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳು:

ಕಅಖ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಖೂಲು ಯನ್ನು ಸಶಕ್ತವಾದ ಅಸ್ತವೆಂದು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಶೇ.80ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನವು ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿ ಇವೆ. ಐದನೆಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಸಮನ್ವಯ ವರದಿಯಂತೆ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರ ದೃಶ್ಯವು ಖೂಲು ಅಗಿ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದಿದೆ ಹಾಗೂ ಖೂಲು ಯವರು ಖಖನ ನ ಅರಿವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರು ಖುಖ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿ ಚುನಾಯಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಖೂಲು/ಖುಖ ಇವುಗಳು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಯನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ವೇದಿಕೆಯನ್ನಾಗಿಸಲು ಸಂಘಟಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಣ್ಣ ಕಥಾನಕಗಳ ವಿವರಗಳು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸಬಲತೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕುಟುಂಬ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವವರು ಆಧಾರ ಹಾಗೂ ಅರಿವನ್ನು ಹಾಗೂ ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ತಡೆ, ಬಾಲಕಿಯರ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಹಾಗೂ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ವಿವಾಹಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವುದು ಹಾಗೂ ಕುಡಿತ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ.

ಸ್ವ-ಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೌಶಲ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲತೆ ಹಾಗೂ ಬಡತನ ಉಪಶಮನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ದೃಷ್ಟಿ ಪಥಕ್ಕೆ ಬಂದಿವೆ. ಖೂಲು ಇದು ಸಣ್ಣ ಗುಂಪುಗಳು ದ್ವಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಕಲ್ಪನೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಇದ್ದು ಇದು ಸಮುದಾಯದ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಸಣ್ಣ ಸಾಲಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಈ ಸಂಘಗಳು ಸಾಲ ಹಾಗೂ ಸಹಾಯ ಧನವನ್ನು ಸಂಕಷ್ಟವನ್ನು ಎದುರಿಸುವಂತಹ ಅಗತ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅಗತ್ಯತೆ ಸೂಚನೆ ನೀಡಿರುವಂತೆ ಕಅಖ ಖೂಲು ಇವು ಜನರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಹಕ್ಕುದಾರರನ್ನಾಗಿಸಿವೆ.

ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕಅ ನ ನೇತೃತ್ವವು ಹಕ್ಕು ಬಾಧ್ಯತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಇದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಬಾಲಿಕಾ ಸಮೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ಇದರಲ್ಲಿ 189 ಮಹಿಳೆಯರು 25,72,400ಗಳಿಂದ ಲಾಭ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತ್ರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿ 55399 ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ದೊರಕಿದೆ. 1271 ಪುಡುಗಿಯರು ದಾಖಲಾತಿ ಹೊಂದಿದ್ದು 9524 ಮಹಿಳೆಯರು ಇಂದಿರಾ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ಯಾ ವಿದ್ಯಾದಾನದಲ್ಲಿ 131 ಬಾಲಕಿಯರಿಗೆ ದೊರಕಿದ್ದು, ಹಾಗೆಯೇ ಮಹಿಳಾ ಸಮೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ 7 ಮಹಿಳೆಯರು ಇದರಿಂದ ಲಾಭ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ತಾಯ್ತನದ ಲಾಭವನ್ನು 2943 ಮಹಿಳೆಯರು ಹಾಗೂ ಓಈಇ ಇದು 862 ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ವಿದ್ಯಾವಂತರನ್ನಾಗಿಸಿದೆ. ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ವೇತನವು 7774 ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ದೊರಕಿದ್ದು, ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಆವಾಸ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಯಾವ ಮಹಿಳೆಗೂ ಸಹ ಅನುಕೂಲ ಆಗಿಲ್ಲ. ಸ್ಯಾಮ್ ವಿಕಾಸ್ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಕೇವಲ 467 ಪುರುಷರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ 975 ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದ್ದು ಸೇತು ಸಂಬಂಧ ಪಥದಲ್ಲಿ 740 ಬಾಲಿಕೆಯರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆ. ವಿಧವಾ ಪಿಂಚಣಿಯನ್ನು 2948 ಮಹಿಳೆಯರು ಪಡೆದಿದ್ದು, 217 ಮಹಿಳೆಯರು ಹಳದಿ ಚೀಟಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಖಖಖ ಓಖಇಖಖ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ವಹಿಸಲಾಯಿತು. ಜಾರ್ಖಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಲೆಕ್ಕ ಪರಿಶೋಧಕರಾಗಿ ತರಬೇತಿ ಕೊಡಲಾಯಿತು.

ಹಕ್ಕುದಾರರಾಗಿರುವವರ ಪೂರ್ಣ ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕುದಾರರಾಗಿ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ 13342 ಮಹಿಳೆಯರು ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ 156217 ಮಹಿಳೆಯರು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ 18762 ಮಹಿಳೆಯರು ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಛತ್ತೀಸ್‌ಘಡ್‌ನಲ್ಲಿ 55114ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಿಹಾರವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಪುರುಷರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆ:

ಮಾನವನ ಇದುವರೆಗಿನ ಇತಿಹಾಸವು ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಇತಿಹಾಸವೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಪುರುಷರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ಮೆರೆಯುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಅನರ್ಹತೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿತೋರುತ್ತ ಅವುಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಿಂದಾಗಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ಸಹಜವಾದ ಇತಿ-ಮಿತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ತಮಗೆ ನೀಡಲಾದ ದ್ವಿತೀಯ ದರ್ಜೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮೌನವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇದೀಗ ಆಧುನಿಕತೆಯು ಎಬ್ಬಿಸಿದ ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದಾಗಿ ಹಾಗೂ ನೀಡಿರುವ ಅವಕಾಶಗಳ ಸರಮಾಲೆಯಿಂದಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಆಂತರಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಪ್ರಕಟೀಕರಣಕ್ಕೆ ಅವರ ಬಂಧನದ ವಿಮೋಚನೆಗೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿದಂತಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕತೆಯು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಹಲವಾರು ಅವಕಾಶಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿಯು ಒಂದಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ರಾಜ್ಯಗಳು ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಸಹ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೊಮ್ಮೆ ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಯಾವುದೇ ಯೋಜನೆಯು ಅವರ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಹಾಗೂ ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಅಂತೆಯೇ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ದೊರಕಬೇಕಾದ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಿ ಅದರೊಟ್ಟಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಸಶಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನಿಂದು ಮನಗಾಣಲಾಗಿದೆ.

ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳೆರಡೂ ಅಲ್ಲದೆ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಸಹ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಚಿಕ್ಕ ಸಮೂಹಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿಸಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಉಳಿತಾಯ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಅವರು ತಾವು ಉಳಿಸಿದ ಹಣದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ದಿನನಿತ್ಯದ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಜೊತೆಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಇತರೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಲ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಸಹಾ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಬಡತನದ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಬಲ್ಲರೆಂದು, ಅವರೂ ಸಹ ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡಬಲ್ಲರೆಂದು, ಸಾಲವನ್ನು ಪಡೆದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಮರುಪಾವತಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಅವರಿಗಿದೆ ಎಂದೂ, ಅವರು ಅಬಲೆಯರಲ್ಲ ಸಬಲೆಯರೆಂದೂ, ಪರಾವಲಂಬಿಗಳಲ್ಲ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳೆಂದು ಸಾರುವ ಹೆಗ್ಗುರಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳ ಮೂಲಕ ಇಪ್ಪತ್ತು ಲಕ್ಷ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ ಮಾಜಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಎಸ್.ಎಂ.ಕೃಷ್ಣಾರವರು ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು “ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ” ಎಂದು ಕರೆದಿರುವುದು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಹಾಗೂ ಸಮಯೋಚಿತವಷ್ಟೆ ಸರಿ.

ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಗುಂಪು ಎಂದರೇನು?

ಸಮಾಜದ ಬಡಕುಟುಂಬದ ಸಮಾನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಥವಾ ಆರ್ಥಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಸಮಾನ ಮನಸ್ಸಿನ ಪರಸ್ಪರ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹದಿನೈದರಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಜನ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿ ತಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಅವರ ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸ್ವ-ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ರಚಿಸಿಕೊಂಡ ಗುಂಪುಗಳೇ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳು ಅಥವಾ ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಗುಂಪುಗಳು.

ಪ್ರಭಾವ:

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜಗಳೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆಯಾಗಿ, ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ತನ್ನ ಸಹಜೀವಿ ಸಮಾನ ಜೀವಿ ತಮ್ಮಂತೆಯೇ ಅವರಿಗೂ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕುಗಳಿವೆ ಎಂದು ಪುರುಷರು ಭಾವಿಸುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಇವತ್ತು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಅಂತೂ ಕಡು ಸತ್ಯ. ಇಂತಹ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ತನ್ನ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಂತೂ ಮಹಿಳೆ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಹೋದರೆ ಗಾವುದ ದೂರ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯಬೇಕಾದ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಪಾತಕ್ಕೆ ಬೀಳಬೇಕಾದ ಸನ್ನಿವೇಶವಿತ್ತು. ಅಂತೆಯೇ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಅವರೋಧಗಳ ನಡುವೆ ಈ

ಮೇಲಿನ ಯೋಜನೆಯ ಸಾಧನೆಗಳೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯುವುದು ಉಚಿತ. ಮಹಿಳಾ ಸ್ವಾಧಿಕಾರದ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಸಂಘಗಳ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ:

ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷ ತಾರತಮ್ಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳು ಹಾಗೂ ಅನೂಚಾನವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯ ನಾಲ್ಕು ಕೋಣೆಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರಿಸಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕಂಠಕ ಪ್ರಾಯವಾಗಿದ್ದು ಇವು ಆಕೆಯನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಪರಾವಲಂಬಿಯಾಗಿಸಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಇಂದು ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳಾಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದಾದರೂ ಚೊಕ್ಕವಾದ ದಿಟ್ಟವಾದ, ದೃಢವಾದ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನೇ ಇರಿಸಿ ಅವರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸವಿಯನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ.

ಉಳಿತಾಯ:

ಉತ್ಪಾದಕ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತಲೂ ಅನುತ್ಪಾದಕ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಅಧಿಕವಿರುವ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉಳಿತಾಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅನುಭೋಗವೇ ಅಧಿಕವಿದ್ದು ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಗಗನ ಕುಸುಮವಾಗಿದೆ. ಆದರಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬಡ ವನಿತೆಯರೂ ಸಹ ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದು, ಉಳಿತಾಯದ ಪ್ರಮಾಣ ವೃದ್ಧಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಹದಿನೈದರಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಲಕ್ಷ ಸಂಘಟಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ವರ್ಷವೊಂದಕ್ಕೆ ಕನಿಷ್ಠ ಎಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಕೋಟಿ ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡುವರೆಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ಮಾಡುವ ಉಳಿತಾಯ ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಉಳಿತಾಯದ ಅತ್ಯಲ್ಪಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಳಿಲು ಪಾತ್ರಕ್ಕೂ ಸ್ಥಾನವಿದೆ ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಹಿಳೆ ಹೆಮ್ಮೆಪಡುವಂತಾಗಿದೆ.

ಸಾಕ್ಷರತೆ:

ಶತಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತ್ರೀಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡದಿದ್ದ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸ್ತ್ರೀಶಿಕ್ಷಣ ಭಾದಿತವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇಂದು ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ನೀಡಿರುವ ಮುಕ್ತ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತವಕದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ವಯಸ್ಕ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ

ಒತ್ತಡ ತರಲಾರಂಭಿಸುವುದು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ ಇದರಿಂದಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅಜ್ಞಾನದ ಅಂಧಕಾರದಿಂದ ಹೊರಬರಲು ತನ್ಮೂಲಕ ಸ್ವಸ್ಥ ಸಮಾಜದ ಕನಸನ್ನು ನನಸಾಗಿಸಲು ಅನುವಾಗಿದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಡನಾಟ:

ಸಂಕೋಚ ನಾಚಿಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಮೂರ್ತಿವೆತ್ತಂತಿರುವ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ತ್ರೀ ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಡನಾಟದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಂದು ಅವರು ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ ಹೊಸ್ತಿಲಿನಿಂದಾಚೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮೂಹಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋದಂತೆಲ್ಲ ಅವರ ಮನದಾಳದಲ್ಲಿ ಗೂಡು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರಬಹುದಾದ ಹಿಂಜರಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಕೋಚ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ತೆರೆಮರೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಡನಾಟದಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿರುವ ಆಕೆಯ ದಿಟ್ಟತನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಅಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಬಹುದಾದ ಧನಾತ್ಮಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಶುಭಸಂಕೇತವೇ ಆಗಿದೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ಮನೆಯಂಗಳದಲ್ಲೇ ಕೆಲಸ:

ದುಡಿಯುವ ಸ್ತ್ರೀಯೊಬ್ಬಳು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬಗಳೆಂಬ ಜೋಡು ಕುದುರೆಗಳ ಸವಾರಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದು ತತ್ತರಿಣಾಮವಾಗಿ ಉಂಟಾಗಬಹುದಾದ ಏನೆಲ್ಲಾ ತೊಡಕುಗಳಿಗೆ ಅವಳನ್ನೇ ಬಾಧ್ಯಳನ್ನಾಗಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಮನೋಭಾವನೆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಾಹಸಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕಿದ್ದುಂಟು. ಆದರಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿಯು ಈ ಅವರೋದದ ನಡುವೆಯೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆಶಾಕಿರಣಗಳನ್ನು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀ ತನ್ನ ಮನೆಯಂಗಳದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವೆನಿಸಿದ ಉತ್ಪಾದಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಅನುವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿಯು ಉತ್ಪಾದಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಮನೆಯಂಗಳಕ್ಕೆ ಒಯ್ದು ಜೋಡು ಕುದುರೆಗಳ ಸವಾರಿಯನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸಿದೆ.

ಮಹಿಳಾ ಬಂಡವಾಳದ ಸದುಪಯೋಗ:

ಮಹಿಳೆಯ ಉತ್ಪಾದನಾ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಮಹಿಳಾ ಬಂಡವಾಳ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಬಂಡವಾಳವು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ

ಬಳಕೆಯಾಗದಿದ್ದು ಒಂದು ಗಂಭೀರ ತೊಡಕೇ ಆಗಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಒಟ್ಟು ಮಾನವ ಬಂಡವಾಳದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಮಹಿಳಾ ಬಂಡವಾಳವೇ ಆಗಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ವತಿಯಿಂದಾಗಿ ಇಂದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳಾ ಬಂಡವಾಳದ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆ ದೊರೆತಿದ್ದು ಅದು ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಾದರೂ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸದುಪಯೋಗವಾಗುವಂತಾಗಿದೆ.

ಯೋಜನೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ:

ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲಾ 175 ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಸಕ್ತ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಗುಂಪುಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಸರಿ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಲಕ್ಷ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಇದು ಗಣನೀಯ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯ ಅಲೆಯನ್ನು ಬೀಸ ಹೊರಟಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ಸಹ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿರುವುದು ಸ್ತ್ರೀ ಸಮೂಹಗಳಿಗೆ ನವಚೇತನವನ್ನು ನೂತನೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ನೀಡಿದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯ ಪಾಲುಧಾರಿಕೆ:

ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಸದಸ್ಯರಿಂದು ಗ್ರಾಮ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸೋಂಕು ನಿವಾರಣೋಪಾಯಗಳು, ವಿದ್ಯುತ್ ಸರಬರಾಜು, ರಸ್ತೆ ರಿಪೇರಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಜನಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಅಖಾಡಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಲು ಪರೋಕ್ಷ ಚಾಲನೆ ಸಿಕ್ಕಂತಾಗಿದೆ. ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ಇವುಗಳ ಕಾರ್ಯನಿಷ್ಠೆಗೆ ತಲೆದೂಗಿರುವ ಆಡಳಿತಜ್ಞರು ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವತಿಯಿಂದ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳ ಉದ್ದೇಶಿಸಿರುವ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಅತ್ಯಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಇವು ಗಳಿಸಿದ ಅಪಾರ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ದ್ಯೋತಕವೇ ಆಗಿದೆ.

ಬ್ಯಾಂಕ್ ವ್ಯವಹಾರ:

ಈವರೆಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಕೈಗೆ ಎಟುಕದ ದ್ರಾಕ್ಷಿಯೇ ಆಗಿದ್ದ ಬ್ಯಾಂಕ್ ವ್ಯವಹಾರಗಳೆಂದು ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಸಂಘಗಳಿಂದಾಗಿ ಕರತಲಾಮಲಕವಾಗತೊಡಗಿವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹಣ ಉಳಿಕೆಯ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳು ಪರಿಚಯವಾಗತೊಡಗಿ ಉಳಿತಾಯ ವೃದ್ಧಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರಿಂದು ಹೆಚ್ಚಿನ ತೊಡಕಿಲ್ಲದೆ ಸಾಲ

ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಸಾಲವನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಹಿಂತಿರುಗಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಎಂತಹವರಿಗೂ ಅಚ್ಚರಿ ಮೂಡಿಸದಿರದು. ಸಾಲ ಮರುಪಾವತಿಯಿಂದಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಅಂಕುರಿಸಿ ಮುಂದೆ ಅವರು ಸ್ವ-ಉದ್ದಿಮೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಹಗುರಾಗುವಂತಾಗಿದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ “ತೊಟ್ಟಿಲು ತೂಗುವ ಕೈ ಲೋಕದ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿಯಬಲ್ಲದು” ಎಂಬುದು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ನಿವಾರಣೆ:

ಕುಡಿತ, ಜೂಜು, ಮಟ್ಟ, ಹಾದರ ಇತ್ಯಾದಿ ದುರ್ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸರಳ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಜೀವನವನ್ನು ನರಕ ಸದೃಶವಾಗಿಸಿವೆ. ಇಂತಹ ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿರುವ ಅಬಲೆಯರಿಗೆ ದಾರಿ ತೋರುವ ದಾರಿ ದೀಪವೇ ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ. ಪಾವಗಡ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ತಿಪ್ಪಗಾನಹಳ್ಳಿ, ಹನುಮಂತನಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿನ ವನಿತೆಯರು ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮದ್ಯಪಾನ ನಿಷೇಧವನ್ನು ಹೇರಿರುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಮದ್ಯವನ್ನೊಯ್ಯುವ ವಾಹನಗಳು ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಗಳತ್ತ ಸುಳಿಯುವ ಹುಚ್ಚು ಸಾಹಸವನ್ನೂ ಸಹ ಮಾಡದಂತೆ “ಪೊರಕೆ ದಿಗ್ಗಂಧನ” ಹೇರಿರುವುದು ಒಂದು ನಿದರ್ಶನವಷ್ಟೆ.

ಸಂಘಟಿತ ಹೋರಾಟ:

ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮನ್ನು ಶೋಷಿಸುವವರ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವುದೇ ದುಸ್ತರ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವವರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಕುಗ್ರಾಮವೊಂದರಲ್ಲಿ ಕೆಲ ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ನಡೆದ ಘಟನೆ ಕಣ್ತೆರೆಸದಿರದು. ಇಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಚಾರಕ್ಕೀಡಾದ ಮಹಿಳೆ ಆ ದುಷ್ಟತ್ವ ನಡೆದ ಕೆಲ ಗಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಸಂಘಗಳ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ಫೆರಾವ್ ಹಾಕಿ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತರುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಪೊಲೀಸರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲೆ ನೊಂದ ಮಹಿಳೆಯ ಮತ್ತು ಆ ಯುವಕನಿಗೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಸಿದ್ದು ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ದೈನಿಕಗಳಲ್ಲಿ ವರದಿಯಾಗಿದೆ. ತನ್ನೂಲಕ ಸಂಘಟಿತ ಹೋರಾಟದ ಸವಿಯನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರು ಸವಿದಂತಾಗಿದೆ. ಇಂತಹದೇ ಸಂಘಟಿತ ಹೋರಾಟಗಳು ಸಮಾಜದ ಹಾದಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಸಂಶಯವಿರದು.

ಸಶಕ್ತರನ್ನಾಗಿಸುವ ಘೋಷಣೆಗಳು:

ಗುಂಪಿನ ವಾರದ ಸಭೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ನಂತರ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಘೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಘೋಷಿಸುವುದರ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದಿರುವಂತೆ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಸಂಘಗಳ ಸದಸ್ಯೆಯರನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಶಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿವೆ.

- ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಲಿಂಗಬೇಧವೆಣಿಸದೆ ಬೆಳೆಸುತ್ತೇವೆ.
- ನಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಶಾಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇವೆ.
- ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಬಿಡಿಸೆವು.
- ನಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹದಿನೆಂಟರ ನಂತರವೇ ವಿವಾಹ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.
- ನಮ್ಮ ಮನೆಯಂಗಳದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮರಗಳನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ನೆಡುತ್ತೇವೆ.
- ನಮ್ಮ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಸೊಪ್ಪು, ತರಕಾರಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತೇವೆ.
- ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಿಗದಿತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಚುಚ್ಚುಮದ್ದು ಹಾಕಿಸಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಅಥವಾ ಮಾರಕ ರೋಗಗಳು ಬರದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಸಂಘಗಳು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಮಹದವಕಾಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾದಿಸಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಪುಳಕಿತರನ್ನಾಗಿಸಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅವರನ್ನು ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಬಿಗಿ ಸಂಕೋಲೆಗಳಿಂದ ಬಂಧ ಮುಕ್ತರನ್ನಾಗಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರು ಇಂದು ಪುರುಷ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ಪುರುಷ ಅಹಂಭಾವವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಹೊರಟಿದ್ದು ಅವರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಆಯಾಮವೇ ದೊರೆತಂತಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಈ ಸಂಘಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಂಪದಭಿವೃದ್ಧಿಯತ್ತ ಹಾಗೂ ಭವ್ಯ ಭವಿಷ್ಯದತ್ತ ಮಂದಗತಿಯಲ್ಲಾದರೂ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದದ ಸಂಗತಿ.

ಹಿಂಸಾಚಾರ:

ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆದಿರುವ ಅಪರಾಧಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಅದು ಬಹಳಷ್ಟು ರಕ್ಷಣೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕಾರಣ ಈ ಅಪರಾಧಗಳು ಕುಟುಂಬದ ಒಳಗೆ ನಡೆದಿರುವುದು ಒಂದು ಕಾರಣ. ಒಅಖಿ: ದಾಖಲೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸರಾಸರಿ ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆದಿರುವ ಅಪರಾಧವೆಂದರೆ ದೈಹಿಕ ಹಿಂಸೆ (ಶೇ.37.7) ಇದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದಾಗ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಬೇಕೆಂದು

ಪೀಡಿಸುವುದು (ಶೇ.22.4) ಅತ್ಯಾಚಾರ (ಶೇ.11.8) ಮಹಿಳೆಯರ ಅಪಹರಣ (ಶೇ.8.8) ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿಗಳೆಯುವುದು (ಶೇ.3.7) ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಸಾವು (ಶೇ.4.6) ಹಾಗೂ ಶೇ.6.5 ಆಕಸ್ಮಿಕ ಘಟನೆಗೆ ಬಲಿಯಾದವರು ಎಂಬುದು ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ದಾಖಲಾತಿ ವಿವರಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಅತ್ಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾದವರ 532 ಬಾಲಕಿಯರು ಹತ್ತು ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕೆಳಗಿನವರು ಮತ್ತು 1090 ಮಕ್ಕಳು 14 ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಕೆಳಗಿನವರು. 3189 ಮಹಿಳೆಯರು 30-50 ವರ್ಷ ವಯೋಮಾನದವರು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ವಯಸ್ಸು ಸಹ ಕ್ಷೇಮಕರವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ.

ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ.32 ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆದಿರುವ ಅಪರಾಧಗಳೂ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಆ ಪಾತಕಗಳು ಗಂಡನಿಂದ ಅಥವಾ ಅವರ ಸಂಬಂಧಿಕರಿಂದ ನಡೆದಿವೆ. ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿದಾಗ ಶೇ.12ರಷ್ಟು ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಸಾವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದಲ್ಲಿ ಶೇ.45ರಷ್ಟು ಅಪರಾಧಗಳು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಿವೆ. ಕುಟುಂಬದ ಮರ್ಯಾದೆಗಾಗಿ ಕೊಲೆ ಹಾಗೂ ದೈಹಿಕ ಹಿಂಸೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮಹಿಳೆಯರ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯ ಹಾಗೂ ಅವರ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಜಾತಿ ಸದಸ್ಯತ್ವವೂ ಸಹ ಅವಳನ್ನು ಖಂಡನೆಗೆ ಅವಕಾಶವೀಯುವಂತಹದಾಗಿದೆ. ಕಾವಲುಗದಳದ ತರಬೇತಿ ಕೊಡುವಂತಹ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಯತ್ನವು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಂಗಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದು ಸೂಕ್ತಾರ್ಹ. ಆದರೆ ಅದು ಬಹಳ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆಗಿದೆ. ಅಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲಬೇಕು.

ಮಹಿಳೆ ಹಾಗೂ ಕೆಲಸ:

ಮಹಿಳೆಯರ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿ ಗೋಚರವಾಗುವಂತಹ ಹಣಕಾಸಿನ ಲಾಭವಿಲ್ಲದ ಹಾಗೂ ಜೀವನಾಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ಪಾದಿಸುವಂತಹ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಇದು ಶೇ.60ರಷ್ಟು ಸಂಬಳ ರಹಿತ ಗೃಹಕೃತ್ಯದ ಕೆಲಸ ಶೇ.98ರಷ್ಟು ಮನೆಕೆಲಸ ಹಣವಿಲ್ಲದ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿರುವುದೆಂದರೆ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವುದು, ಚೊಕ್ಕಟಗೊಳಿಸುವುದು, ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯರನ್ನು, ಅಂಗವಿಕಲರನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಕೆಲಸಗಳೆಂದು ಅರ್ಥೈಸುತ್ತದೆ. ಜೀವನಾಧಾರದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು. ಉದಾ: ಮನೆಕಟ್ಟುವುದು, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು, ರಾಸುಗಳನ್ನು, ಆಳು-

ಕಾಳುಗಳಿಗೆ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವುದು, ದನಕರುಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಸೌದೆಯನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುವುದು, ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಯಾವುದೇ ಸಂಬಳವಿಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಗದ್ದೆ ಅಥವಾ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು, ಗೃಹಿಣಿಯರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಜನಗಣತಿಯ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದಂತೆ ಶೇ.51.93 ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಶೇ.25ರಷ್ಟು ಮಹಿಳಾ ಕೆಲಸಗಾರರು ಹಾಗೆಯೇ ಓಂಟಾರೊ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದಂತೆ ಶೇ.52.7 ಪುರುಷರು ಹಾಗೂ ಶೇ.25.68 ಮಹಿಳೆ ಕೆಲಸಗಾರ್ತಿಯರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪುರುಷರು ಸ್ಥಿರವಾದ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದ ವರದಿಯು ಹಲವಾರು-104 ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ 20 ಮಂದಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿರುವಂತೆ ಕೆಲಸದ ಆಳುಗಳಲ್ಲ ಆದರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವರು ತೋರುವ ಒಕ್ಕುವ ಕೆಲಸದಾಳುಗಳು (ವೆಸ್ಟ್‌ಬೆಂಗಲ್). ಎಸ್.ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯ ತಮ್ಮ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸುವಂತೆ ನಾಲ್ಕು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಕೆಲಸಗಾರರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಮಟ್ಟವು ಶೇ.11ರಷ್ಟು. ಅದು ಲಿಂಗಾನುಪಾತದ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಶೇ.52 ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ ಆದರೆ ಪಂಜಾಬ್‌ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಶೇ.56ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಸಮುದಾಯದ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಶೇ.17.1ರಷ್ಟು ತಯಾರಿಕಾ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಶೇ.8.6ರಷ್ಟು ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರು ವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಶೇ.10ರಷ್ಟು ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಶೇ.4ರಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಔಪಚಾರಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಕೆಲಸವನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವೇತನವಿಲ್ಲದ ಗೃಹಕೃತ್ಯದ ಕೆಲಸ ಅದು ಹಲವಾರು ನಾಟಕೀಯ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತೋರಿಸುವಂತೆ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥ ಮಹಿಳೆಯರು 664 ಘಂಟೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಇತರರು 872 ಘಂಟೆಯನ್ನು ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ವ್ಯಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಪಾಲುದಾರರಾಗಿರುವುದು ಶೇ.55 ಯಾವುದೇ ವೇತನವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಗಂಡಸರು ಶೇ.33ರಷ್ಟು ಆರ್.ಮಾಲತಿಯವರ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದಂತೆ 23.773 ಗುಂಪು ಮಹಿಳೆಯರ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಮೀಸಲಾತಿಯು ಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ವ್ಯವಸಾಯ ದುಡಿಮೆ ಹಾಗೂ ಗೃಹಕೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ವೇತನರಹಿತ ಮಹಿಳೆಯರ ಕೊಡುಗೆ ಶೇ.17 ರಿಂದ ಶೇ.33ರವರೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಚಲನ ವಲನದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಬಂಧನೆಗಳು, ಮಗುವಿನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಆರೈಕೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ, ಮಹಿಳಾ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯ ಆದರ್ಶಗಳು, ಅವಹೇಳನ ಮಾಡಿ ದೋಷಣೆ ಮಾಡುವುದು,

ಸರಿಯಾದ ಮಾಹಿತಿ ಹಾಗೂ ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮದ ಕೊರತೆ, ಅನಕ್ಷರತೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮತ್ತು ನಿರ್ಬಂಧದ ಕೈ ಕೆಲಸಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನವು ತರಬೇತಿ ಇಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮಹಿಳೆಯರ ಅತಿ ಕನಿಷ್ಠ ವರಮಾನ ಪಡೆಯುವಂತಹದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮಹಿಳೆ ಹಾಗೂ ಸುಧಾರಣೆ:

ಆರ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಮೇಲೆ ಲಿಂಗ ವ್ಯತ್ಯಾಸದ ಪ್ರಭಾವವಿದೆ ಎಂದು ಹಲವಾರು ಬಾರಿ ವಾದ ವಿವಾದಗಳಾಗಿದ್ದು ಆದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಜಟಿಲತೆಗಳೂ ಸಹ ಇವೆ. ಸುಧಾರಣೆ ಎಂದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉದಾರ ನೀತಿಯ ವ್ಯಾಪಾರ ನೀತಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಗತಿಪರ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಸ್ವದೇಶಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಘಟಕಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುವುದೇನೆಂದರೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ಘಟಕದಿಂದ ರಾಜ್ಯದ ಹಾಜರಾತಿಯು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು ಇದರಿಂದ ಸಮರ್ಪಕತೆ ಹಾಗೂ ಜವಾಬ್ದಾರಿತನಗಳು ಹೆಚ್ಚುವುದೆಂಬ ವಾದವನ್ನು ಮಂಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿರೋಧವಿದ್ದು ಇದರಿಂದ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಖಂಡನೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಚೇತನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವಾದವೆಂದರೆ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೆಳ ಅಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಗುಂಪುಗೂಡಿರುವುದರಿಂದ ಕ್ಷಿಪ್ರಕರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ. 55ನೇಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾದರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಸಂಸ್ಥೆ (1999-2000) ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವಂತೆ ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರ ಹಾಗೂ ಉದ್ಯೋಗ ಹಂಚಿಕೆ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೇಡಿಕೆಗಾಗಿ ಹಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನೂಕು ನುಗ್ಗಲನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅದೆಂದರೆ ರಫ್ತು ಹಾಗೂ ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ. ಸ್ವಪ್ನಾ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಅವರ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಉದ್ಯೋಗ ಅವಕಾಶಗಳ ಬದಲಾವಣೆಯ ವಿನ್ಯಾಸವು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಲಿಂಗಾಧಾರಿತವಾಗಿರುವುದು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದು, ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಉದ್ಯೋಗ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಅವರ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನ ಅಥವಾ ಗಂಡಸಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಶೇ.62.7ರಷ್ಟು ಮಹಿಳಾ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿಗಾಡುಗಳಲ್ಲಿ

ಪುರುಷ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಶೇ.56.9ರಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. 2005 ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ವರದಿಯಂತೆ ಮಹಿಳೆಯರು 457 ನಿಮಿಷಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಇದನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಪ್ರತಿ ದಿನದ 391 ನಿಮಿಷಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನ (ಪತಿ)ನಿಗೆ ವ್ಯಯಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಭೂ-ಒಡೆತನ:

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ನವೀನ ಕಾಯಿದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಹಿಂದೂ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರ ತಿದ್ದುಪಡಿ 2005ರ ಕಾಯ್ದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಮಹಿಳಾ ಸಮಾನತೆಯ ಆಸ್ತಿ ಹಕ್ಕು ಅವರಿಗೆ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾಯಿದೆಯ ಹಿಂದೂ ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಹಕ್ಕು ವ್ಯವಸಾಯದ ಭೂಮಿ ಪುರುಷರಷ್ಟೇ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೂ ವಿವಾಹಿತ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳೂ ಸಹ ವಿವಾಹಿತ ಅಥವಾ ಅವಿವಾಹಿತ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಬಹುದು. ಅಥವಾ ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವನ್ನು ಕೇಳಬಹುದು. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಈ ಕಾನೂನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಘರ್ಷಣೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವ ಕಾಯಿದೆ ಇದ್ದು ಅದು ಮಹಿಳೆಯರ ಸಮಾನತೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅದು ಬದಲಾಯಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿರುವ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಬೀನಾ ಅಗರ್‌ವಾಲ್‌ರವರ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನದಂತೆ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲಿನ ಅವರ ಪುರುಷರಿಂದ ಆಗುವಂತಹ ದೈಹಿಕ ಹಿಂಸಾಚಾರಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ನಾಟಕೀಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಭೂಮಿ ಅಥವಾ ಮನೆಯ ಒಡತಿಯರಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಹಿಂಸಾಚಾರಗಳು ಶೇ.49ರಷ್ಟು ಆಸ್ತಿ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೇಲೆ ಆದರೆ ಕೇವಲ ಶೇ.18ರಷ್ಟು ಹಿಂಸಾಚಾರಗಳು ಭೂ ಒಡೆತನ ಹೊಂದಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ಶೇ.7ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಹಿಂಸಾಚಾರಗಳು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ಮನೆಯ ಒಡೆತನ ಹೊಂದಿದವರ ಮೇಲೆ ಆಗಿದೆ.

ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ ರಾಜ್ಯವು ನವ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ (23 ಫೆಬ್ರವರಿ 2006 ಶಾಸನ) ವನ್ನು ಖರೀದಿ ಪತ್ರ ತೆರಿಗೆ (ಖಾಚಿಟ ಆಣಾಧಿ) ಯನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಖರೀದಿಸಿದ ಜಮೀನು ಅಥವಾ ಭೂಮಿ ಶೇ.7 ರಿಂದ ಶೇ.6ರವರೆಗೆ ಕಡಿತಗೊಳಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜಮೀನು ಖರೀದಿಯಾಗಿರುವುದು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಒಂದು ಆಸ್ತಿ ವರ್ಗಾವಣೆಯನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ

ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬದ ಹಣಕಾಸನ್ನು ಉಳಿತಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಕುಟುಂಬದ ಪುರುಷ ಸದಸ್ಯರೆ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಸಹ ಇದು ನಿಧಾನಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಪಾರುಪತ್ಯ ಕಟ್ಟಲು ಒಂದು ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಮಹಿಳೆಯರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ 2 977/5 ವ್ಯಾಪಾರ ಲೇವಾದೇವಿಗಳು ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶದ 68 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಏಪ್ರಿಲ್ 2006 ರಿಂದ ಆಗಸ್ಟ್ 2006ರ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ಮನೆಯಿಂದ ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಅಡಿ ಇಟ್ಟು ತಹಶೀಲ್ದಾರ್ ಕಛೇರಿಗೆ ತೆರಳಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕಾಗದ ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿರುವುದು ಅವರ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಮೆಟ್ಟಿಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಒಂದು ಆಸಕ್ತಿಯು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಲು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ದೊರೆತ ಕಾನೂನು ಜಮೀನು ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ದೊರೆತ ತರಬೇತಿಗಳು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಒದಗಿಸಲು ಕಾಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಸಹ ಈ ಒಂದು ಪರಿಣಾಮವು ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದ ಒಪ್ಪಿಗೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು ಅದು ಫಲೋತ್ಪಾದಕ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಹಾಗೂ ಹಣಕಾಸಿನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ವಹಿಸಿ ಕೊಡಲು ಹಾಗೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಳದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿರುವವರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಜನರ ಅಭಿಲಾಷೆ ಹಾಗೂ ಅಗತ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಕುಡಿತ ಅಥವಾ ಮದ್ಯಸಾರವು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಲ್ಲ ಅದು ಪರೋಕ್ಷತೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅವರ ಬಡತನ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಆಯ-ವ್ಯಯ ಪಟ್ಟಿಗಳೂ ಸಹ ರೂಪರೇಖೆ ರಚನೆ ನಕ್ಷೆ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳೆಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿತರನ್ನಾಗಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಸರ್ಕಾರಿ ರೂಪರೇಖೆ ಅಥವಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹಾರ ಕೌಶಲ್ಯಗಳಾದ ವಿಧವಾ ಪಿಂಚಣಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಅಂದರೆ ಮಾತೆಯರ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ರೂಪರೇಖೆಗಳು ಆರೋಗ್ಯ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು ಇವುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಮಹಿಳೆಯರು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳಾಗಿ ಬೇಡಿಕೆ ಇಟ್ಟು ಅನುಕೂಲ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸರ್ಕಾರದ ನೇತೃತ್ವ:

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುವ ಬರಹಗಾರರು ಹಲವಾರು ಬಾರಿ ಮಹಿಳಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಪುನರುಚ್ಚರಿಸುವಂತೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು 50ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ “ಕಲ್ಯಾಣ”ದಿಂದ 70ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ರೂಪಗೊಂಡಿತು. ಈಗ ಅದು ಸಬಲೀಕರಣವಾಗಿದೆ ಆದರೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಮಹತ್ವದ ಪರಿಹಾರ ಯೋಜನೆಗಳಾದ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿಧವಾ ಪಿಂಚಣಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಮುಖ ನಕಾಶೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬಲವರ್ಧನೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಬಲವರ್ಧನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಣಕಾಸು ಕಾರ್ಯನೀತಿ-ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಥಮ ಮುಂಗಡ ಪತ್ರ ಲಿಂಗನಿಷ್ಠೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಣಕಾಸು ಮತ್ತು ಲಿಂಗ ನೀತಿ ಆಧಾರಿತ ಮುಂಗಡ ಪತ್ರದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ:

ಓಪಟಕ ಯವರು ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಲಿಂಗನೀತಿ ಆಧಾರಿತ ಮುಂಗಡ ಪತ್ರದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚವನ್ನು 3 ಭಾಗವಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

1. ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷ್ಯಾಧಾರಿತ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚಗಳು.
2. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹಂಚುವಿಕೆ-ಸಂಯುಕ್ತ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಭಾಗ (ಕನಿಷ್ಠ ಶೇ.30).
3. ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯದ ಪ್ರಭಾವ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಖರ್ಚಿನ ಬಾಬಿನ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ 4 ವಿಭಾಗಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿ;

ಅ) ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಕಲ್ಯಾಣ ಸೇವೆಗೆ ಶೇ.67ರಷ್ಟು ಜಮಾ ಖರ್ಚಿನ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ.

ಆ) ಸಮಾಜ ಸೇವೆ-ಶಿಕ್ಷಣ ನೀರು, ಗೃಹ, ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯ, ಶೇ.26.

ಇ) ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ- ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ತರಬೇತಿ, ಇಂಧನ ಸರಬರಾಜು

ಆಡಳಿತ ಶೇ.4.

ಈ) ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾದ ಸೇವೆ-ತಲೆಮಾರಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಓಅಫ ಶೇ.3.

ಸ್ತ್ರೀ ನಿರ್ದೇಶನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಯು ಶೋಚನೀಯವಾಗಿದೆ. ಕೇವಲ ಹತ್ತು ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ/ ಇಲಾಖೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಿಶೇಷ ರೂಪರೇಷೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದ್ದವು ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿ ಮೀಸಲಾತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸಾಯ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯ ಹಾಗೂ ಅದೂ ಸಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು, ಕೇವಲ ಶೇ.1ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ. ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಅದರ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಕಾಣಬರುವುದಿಲ್ಲ. ತಾಯಿ-ಮಗುವಿನ ಪ್ರಯೋಜನಕರಗಳು ಇನ್ನೂ ಸಹ ಮುದ್ರಿತ ಆದೇಶಗಳಾಗಿಲ್ಲ. ಆಶ್ರಯ ಗೃಹಗಳು ಹಾಗೂ ಸಲಹಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಸಹ ವಿಶೇಷ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿಲ್ಲ. ಓಟು ಅವಲೋಕಿಸಿದಂತೆ ವಿದೇಶಿ ಮಾಧ್ಯಮ ಯಾವುದೇ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇದೇನೆ ಇದ್ದರೂ ಸಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಪರಿಹಾರ ಕಾರ್ಯ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದ್ದು ಅದನ್ನು ತಲುಪಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅದು ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯಗಳ ಹೋರಾಟವಾಗಿದ್ದು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅದು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಶಕ್ತವಾಗಿ ಕೆಲವರು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಅಶಕ್ತರಾಗಲೂಬಹುದು ಕೂಡ ರಚನೆಯಂತೆ ಮಹಿಳಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಘಿಕ ಒತ್ತಡ ತರುವಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸದೃಢವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಕಥೆಯಾಗಿದೆ.

ಸಮಾನತೆಯ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸ್ತ್ರೀ ಅಥವಾ ಪುರುಷ ಜಾತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಮಾನ ಸ್ಥಾನ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಂದಿಗ್ಧ ವಿವಾದಗಳು ಇವೆ. ಹಲವು ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿರುವ ನಿಬಂಧನೆಗಳಿಂದ ನಿಶ್ಚಿತ ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಲು ಕಠಿಣವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಲೆಕ್ಕ ತನಿಖಾಧಿಕಾರಿಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಗತ್ಯತೆ ಇದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಷ್ಟೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಅವುಗಳು ಸರಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಯ ಹೊಸದಾಗಿ ನೇಮಕವಾಗಿರುವವರು ಬಡ್ತಿಯಾದವರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಅವಕಾಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಹ ಅಗತ್ಯತೆ ಇದೆ. ಮಹಿಳಾ ಕಲ್ಯಾಣದಿಂದ ಶಾಶ್ವತ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿರುವ ಮಹಿಳಾ ಹಕ್ಕು, ಇದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಹಲವು ಲೋಪದೋಷಗಳಿವೆ. ವೃದ್ಧರ ಪಿಂಚಣಿ, ವಿಧವಾ ಪಿಂಚಣಿ ಹಾಗೂ ಕನಿಷ್ಠ ವೇತನಗಳನ್ನು ಜೀವನಾಧಾರಣೆ ಸಂಬಳ ದೊರಕಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಪುನರ್ ಪರಿಶೀಲನೆಗೊಳಿಸುವುದು ಉತ್ತಮ. ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯ ಪಕ್ಷಪಾತಗಳನ್ನು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬಡತನ ಉಪಶಮನ ಅಥವಾ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಇಂತಹ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹೇಗೆ ಬಡತನದ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವು ತಲಾ ಆದಾಯದ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆಯೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಅದು ತಲಾ ಆದಾಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಕೇವಲ ಒಟ್ಟು ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮುಂಗಡ ಪತ್ರಗಳು ಇನ್ನಿತರ ಇಲಾಖೆಗಳ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಲೆಕ್ಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯು ಎಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ಬಹಳ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನಗಳ ನಿರ್ದೇಶನಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಸರ್ಕಾರಿ ರೂಪರೇಖೆ ಅಥವಾ ರಚನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅರಿವು ಬಹಳಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಇದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಯುತವಾದ ಪ್ರಚಾರದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಯೋಜನೀಯ ಒ ಏಖ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಮಹಿಳಾ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆ, ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಲು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದು ಸರಳ ಹಾಗೂ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಅದು ಸರ್ಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಹೊಂದಿರುವ ಸಾಧಾರಣ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದು, ಬೃಹತ್ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅಂತಹ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಾಗೂ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕಾಗಿರುವಂತಹಗಳಾಗಿರಬೇಕು.

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಯೋಜನೆಗಳು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ರೂಢಿಗತವಲ್ಲದ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವಂತಹ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ನಾಯಕತ್ವ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಸಿ ಉದ್ಯಮ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಹಾಗೂ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸುವುದು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಯಮ ಬದ್ಧವಾದ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವುದು ಸೂಕ್ತವಾದುದು. ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಕೌಶಲ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗುಂಪಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತಹ ಸೂಕ್ತವಾದ ನೀತಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಒಂದು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಶೃಂಗ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಕೆಲಸ (ಉದ್ಯೋಗ)ದ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ವಿವರಣೆಯು ಹೇಳುವುದಾದಲ್ಲಿ ಜಂಟಿಪಾಣಿ (ಎಫ್‌ಐಐ ಷಿಫ್ಟಿಂಗ್)ಯು ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಪುರುಷ ಇವರಲ್ಲಿ ಭರವಸೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹತೋಟಿಯನ್ನು ಸಂಪತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಗಳಿಸಲು ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವರಮಾನದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಂಗೀಕಾರವನ್ನು ಗಳಿಸುವುದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಸರ್ವಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಏಕರೂಪತೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು:

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಕಾನೂನುಗಳು

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿ ನಿಜಕ್ಕೂ ಭಾರತದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ವಿಮೋಚನಾ ಚಳುವಳಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಘಟ್ಟವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಸುದೈವದಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯ ನಾಯಕರು ಸ್ತ್ರೀ ಪರವಾದಿಗಳೇ ಆಗಿದ್ದು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ವರದಾನವಾಯಿತು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಕೊಟ್ಟ ಕರೆಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಸಾವಿರಾರು ಮಹಿಳೆಯರು ಆವರೆಗಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಹಾಕಿ, ಮನೆ-ಮಠಗಳನ್ನು ತೊರೆದು, ಪುರುಷರೊಂದಿಗೆ ಸರಿಸಮಾನವಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ, ಸ್ತ್ರೀವಿಮೋಚನೆಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನೇ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅನೇಕ ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. 1935ರಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೂ ಮತ ಚಲಾವಣೆಯ ಹಕ್ಕು ದೊರೆತಿತ್ತು.

15ನೇ ಆಗಸ್ಟ್, 1947ರಂದು ದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದೊರೆತ ಮೇಲೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮಾನತೆ, ಭ್ರಾತೃತ್ವದ ಕನಸು ಹೊತ್ತ ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಜನವರಿ 26, 1950ರಂದು ಭಾರತ ಒಂದು ಧರ್ಮನಿರಪೇಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವಾದಿ ಗಣತಂತ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿ ಘೋಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಈ ಸಂವಿಧಾನದ 14, 15, 16 ಹಾಗೂ 21ನೇ ಅನುಚ್ಛೇದಗಳು ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಕವಚಗಳಾಗಿವೆ. 14, 15 ಮತ್ತು 16ನೇ ಅನುಚ್ಛೇದಗಳು ಸಮಾನತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ, 21ನೇ ಅನುಚ್ಛೇದವು ಮಹಿಳೆಯರು ಗೌರವವಾಗಿ ಬದುಕುವ ಬಗ್ಗೆ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರುದ್ಧ ತಾರತಮ್ಯ ಧೋರಣೆ ಹೊತ್ತ ಯಾವುದೇ ಕಾನೂನು, ನಿಯಮ, ಸರ್ಕಾರಿ ಆದೇಶ, ಕಾರ್ಯಾಂಗದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಈ ಅನುಚ್ಛೇದಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮಹಿಳೆಯರು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದೊರೆತ ಮೇಲೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಏಕರೂಪದ ಸಿವಿಲ್ ಸಂಹಿತೆ (ಗೃಹಿಣಿಗಳ ಅಪರಾಧಗಳ ಜಾರಿಗೆ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ದೇಶದ ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕರು ವೈಯಕ್ತಿಕ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮತೀಯ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನೇ (ಔರಂಗಜೇಬ್ ಐಚಿತ್ರಿ) ಮುಂದುವರಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಅಂತೆಯೇ ವಿವಾಹ, ವಿಚ್ಛೇದನ, ಜೀವನಾಂಶ, ಮಕ್ಕಳು, ಆಸ್ತಿಹಕ್ಕು, ದತ್ತಕ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇಂದಿಗೂ ಹಿಂದೂಗಳು, ಮುಸಲ್ಮಾನರು, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ನರು ಮತ್ತು ಪಾರ್ಸಿಗಳು ತಮ್ಮ

ತಮ್ಮ ಮತೀಯ ಕಾನೂನುಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹಲವಾರು ಕಾನೂನಿನ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳಾದರೂ ಉಳಿದ ಮತೀಯ ಕಾನೂನುಗಳಲ್ಲಿ ಏನೂ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗಿಲ್ಲ.

ಫೆಬ್ರವರಿ 1947ರಲ್ಲಿಯೇ ವೈಬೆನಗಲ್ ನರಸಿಂಹರಾಯ್ ಸಮಿತಿ ಹಿಂದೂ ಕಾನೂನಿನ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಹಾಗೂ ಕ್ರೋಢೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವಿವರವಾದ ವರದಿಯನ್ನು ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಕರಡನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದರೂ ಮುಂದೆ 8 ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಸ್ವದೇಶಿ ಸರ್ಕಾರವೂ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಏನೂ ಮುಂದಿನ ಕ್ರಮವನ್ನೂ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೂ 1955-56ರಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ನಾಲ್ಕು ಕಾನೂನುಗಳು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದು ಹಿಂದೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಇಡಲಾಯಿತು.

1955ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ಹಿಂದೂ ವಿವಾಹ ಅಧಿನಿಯಮ (ಊಟಿಜಣ ಒಚಿಡಿಡಿಚಿಡು ಂಫಿಣ, 1955) ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಬಹುಪತ್ನಿತ್ವವನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೇ ಕನ್ಯೆಯ ವಿವಾಹ ಯೋಗ್ಯ ವಯಸ್ಸನ್ನು 15ಕ್ಕೇರಿಸಿತು. ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿತು. ವಿಚ್ಛೇದನ ಹೊಂದದೇ ಪತಿಯಿಂದ ಬೇರೆಯಾಗಿ ವಾಸಿಸುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡಿ, ಜೀವನಾಂಶ ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡಿತು. ಮಕ್ಕಳ ಪಾಲನೆ ಹಕ್ಕಲ್ಲದೇ, ಅವರ ಪೋಷಣೆಗೆ ಪತಿಯಿಂದ ಜೀವನಾಂಶ ಕೇಳುವ ಹಕ್ಕನ್ನೂ ನೀಡಿತು.

ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಕುರಿತು:

1956ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ಹಿಂದೂ ದತ್ತಕ ಮತ್ತು ಜೀವನಾಂಶ ಅಧಿನಿಯಮ (ಊಟಿಜಣ ಂಜಠಣಠು ಚಿಟಿಜ ಒಚಿಟಿಣಚಿಟಿಟಿಫಿಜ ಂಫಿಣ, 1956) ದತ್ತಕದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ವಿರುದ್ಧವಿದ್ದ ತಾರತಮ್ಯ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಿದೆ. ದತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹಿಂದೂಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದು, ವಂಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಆಸ್ತಿಹಕ್ಕು, ಪಿಂಡದಾನ ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಹಿಂದಿರುವ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಹಿಂದೂ ಪುರುಷರು ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ, ಗಂಡುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿತ್ತು. ಆದರೆ, 1956ರ ಈ ಅಧಿನಿಯಮ ಈ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೇ ಪಲ್ಲಟಗೊಳಿಸಿ, ಅವಿವಾಹಿತ ಸ್ತ್ರೀ, ವಿಚ್ಛೇದಿತ ಸ್ತ್ರೀ, ವಿಧವಾ ಸ್ತ್ರೀ ಕೂಡ ತನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಇಂದು ಕೇವಲ

ಗಂಡುಮಗುವನ್ನಲ್ಲದೇ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವನ್ನು ಕೂಡಾ ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅನಾಥ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡುವುದು, ವಿವಾಹದ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಹೊರಗೂ ಮಾತೃಪ್ರೇಮ ಹರಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿರುವುದು ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ. ಆದರೆ, ದತ್ತು ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಒಂದು ಗಂಡು ಮಗು ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿರುವುದು ಈಗಾಗಲೇ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತರುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ನಿರಾಧಾರಳಾದ ತಾಯಿ, ಮಡದಿ, ಅವಿವಾಹಿತ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪೋಷಣೆ ಮಾಡುವುದು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಗನ, ಗಂಡನ, ತಂದೆಯ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದೂ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆ ಕರ್ತವ್ಯದ ಲೋಪವಾದದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾನೂನಿನ ಜೀವನಾಂಶ ಪಡೆಯಬಹುದು. 1956ರ ಹಿಂದೂ ಪಾಲಕರ ಮತ್ತು ಪಾಲಿತರ ಅಧಿನಿಯಮ (ಊಟಿಜಣ ಉಣ್ಣಿಡಿಜಿಟಿ ಚಿಟಿಜ ಘಡಿಜಿ ಂಫಿಣ, 1956) ತಾಯಿಗೂ ಪಾಲಕಳಾಗಿ ನಿಯುಕ್ತಗೊಳ್ಳುವ, ಮಕ್ಕಳ ಪೋಷಣೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಇಂದಿಗೂ ತಂದೆಯೇ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಪಾಲಕ. ತಂದೆ ತಾಯಿಯರಿಬ್ಬರೂ ಸಮಾನ ಪಾಲಕರೆಂದು ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ.

ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕುರಿತು:

1956ರ ಹಿಂದೂ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರ ಅಧಿನಿಯಮ (ಊಟಿಜಣ ಉಣ್ಣಿಡಿಜಿ ಚಿಟಿಜ ಘಡಿಜಿ ಂಫಿಣ, 1956) ಸ್ತ್ರೀಯರ ಆಸ್ತಿಹಕ್ಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಮಹತ್ವದ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿತು. ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆಯ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಬಂಧಿಗಳಿಗೆ (ತಾಯಿ, ಹೆಂಡತಿ, ಮಗಳು, ಮೊಮ್ಮಗಳು) ಪುರುಷನ ಸ್ವಯಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ, ಅವನ ಮರಣಾನಂತರ (ಮರಣಶಾಸನ ಬರೆಯದೇ ಮರಣ ಹೊಂದಿದಲ್ಲಿ) ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಪಾಲನ್ನು ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಪಿತೃರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಅದೇ ರೀತಿ ಅವನ ಪಾಲಿನ ಪಿತೃರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಪಾಲನ್ನು ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಆದರೆ, ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ತಂದೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಮಪಾಲು ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಪಿತೃರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಪಾಲು ದೊರಕುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಈ ಅಧಿನಿಯಮದ 14ನೇ ಪ್ರಕರಣದ ಅನುಸಾರ, ಈವರೆಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಜೀವಿತಾವಧಿಯವರೆಗೆ ಅನುಭವಿಸಲು ಮಾತ್ರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಆಸ್ತಿ ಹಕ್ಕು ಖಾಯಂಗೊಂಡು, ಆ ಆಸ್ತಿಗೆ ಅವಳೇ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹಕ್ಕುದಾರಳೆಂದು ಘೋಷಿಸಲಾಯಿತು. ಸ್ತ್ರೀಧನದ ಬಗ್ಗೆ ಈವರೆಗೆ ಇದ್ದ ಗೊಂದಲಗಳೆಲ್ಲ ನಿವಾರಣೆಗೊಂಡು, ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ/ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿ

ಬಂದಿರಲಿ, ಈ ಅಧಿನಿಯಮ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಆಸ್ತಿಯೂ ಅವಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಒಡೆತನಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತು. ಸ್ತ್ರೀಧನಕ್ಕೆ, ಅವಳ ಮರಣಾನಂತರ ಕೇವಲ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲದೇ, ಗಂಡ ಮತ್ತು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳೂ ಹಕ್ಕುದಾರರಾದರು. ಈ ರೀತಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮನೆಯ ಹಾಗೂ ಸೇರಿದ ಮನೆಯ ಎರಡೂ ಕಡೆಯ ಆಸ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕು ದೊರೆಕಿದರೂ ಅದು ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಷ್ಟೇ ಉಳಿದು ನಿಜಸ್ಥಿತಿ ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಅದ್ದೂರಿಯಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಸಾಗಹಾಕುವುದೇ ತಂದೆಯ, ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರ ಪ್ರಮುಖ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿಯಿತು. 1994 ಜೂನ್‌ನಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಮೂಲಕ (ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ) ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ತಮಿಳುನಾಡು, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಈ ರೀತಿ ರಾಜ್ಯ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡುವ ಬದಲು ಕೇಂದ್ರ ಅಧಿನಿಯಮದಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತಂದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಹಿಂದೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಈ ಹಕ್ಕು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ.

ವಿವಾಹ ಕುರಿತಂತೆ:

1954ರ ವಿಶೇಷ ವಿವಾಹ ಅಧಿನಿಯಮ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮದವರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತಹುದು. 18 ವರ್ಷ ತುಂಬಿದ ಯಾವುದೇ ಸ್ತ್ರೀ 21 ವರ್ಷ ತುಂಬಿದ ಯಾವುದೇ ಪುರುಷನನ್ನು ಈ ಅಧಿನಿಯಮದಡಿ, ಯಾವುದೇ ಧಾರ್ಮಿಕಕ್ರಿಯೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲದೇ ಸಿವಿಲ್ ರೀತಿಯ ವಿವಾಹವಾಗಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಸಿವಿಲ್ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ನಡೆದಾಗ ವಿಚ್ಛೇದನ, ಜೀವನಾಂಶ, ಮಕ್ಕಳ ಸುಪರ್ದ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳಿಗೂ ಈ ಅಧಿನಿಯಮದಡಿಯೇ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಮೊರೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಡಿಮೆ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಸರಳವಾಗಿ ವಿವಾಹವಾಚೀಕಿದ್ದಲ್ಲಿ ಈ ವಿವಾಹ ರೀತಿ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಅಲ್ಲದೇ ವಿವಾಹದ ಬಗ್ಗೆ ದಾಖಲೆಯೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಮುಂದೆ ವಿವಾಹ ನಡೆದೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಸಾಧಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ. ಅಂತರ್ಜಾತೀಯ ವಿವಾಹ, ಅಂತರಧರ್ಮೀಯ ವಿವಾಹಗಳನ್ನೂ ಈ ಅಧಿನಿಯಮದಡಿ ನೆರವೇರಿಸಬಹುದು. ಆಗ ಯಾವ ಪಕ್ಷದವರೂ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಹಿಂದೂ ವಿವಾಹ, ಮುಸ್ಲಿಂ ವಿವಾಹ, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ವಿವಾಹವಾಗುವುದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಪಕ್ಷದವರು ಒಂದೇ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮತಾಂತರಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾನೂನಿನ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶೇಷತೆಯೆಂದರೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆದ ಹಿಂದೂ, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್, ಪಾರ್ಸಿ, ಮುಸಲ್ಮಾನ್ ಮದುವೆಗಳನ್ನು ಈ ಅಧಿನಿಯಮದ 15ನೇ ಪ್ರಕರಣದ ಪ್ರಕಾರ ನೋಂದಾಯಿಸಿದಾಗ ಈ ವಿಶೇಷ ವಿವಾಹ ಅಧಿನಿಯಮದಡಿ ವಿವಾಹ ನಡೆದಿದೆ ಎಂದೇ ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಈ ಅಧಿನಿಯಮದ ಎಲ್ಲ ನಿಬಂಧನೆಗಳು ವಿವಾಹಿತ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಅವರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಮಕ್ಕಳ ಆಸ್ತಿ ಹಕ್ಕು 1925ರ ಭಾರತೀಯ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರ ಅಧಿನಿಯಮದ ಅನುಸಾರ ತೀರ್ಮಾನಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೇರೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿವಾಹಗಳನ್ನೂ ಈ ಕಾನೂನಿನಡಿ ನೋಂದಾಯಿಸುವುದರಿಂದ, ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬಿದ್ದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನ ಪಡೆಯಲು ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಸ್ಲಿಂ, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮತೀಯ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಲು ಅಡ್ಡಿ ಆತಂಕಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಾಗುವವರೆಗೆ ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ರೀತಿ ನೋಂದಣಿ ಮಾಡಿಸಲು ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ ಇಬ್ಬರೂ ಒಪ್ಪುವುದು ಅವಶ್ಯಕ.

ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕುರಿತಂತೆ:

ಇಂದು ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಕಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಯೂ ಒಂದು. ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ ಧರ್ಮದ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಮಹಿಳೆಗೆ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಿಲ್ಲದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಣ, ಬಂಗಾರವನ್ನು ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರಬಹುದಾದರೂ ಇಂದು ಇದೇ ಪದ್ಧತಿ ಅವಳಿಗೆ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಅವಳ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೇ ಸಂಚಕಾರ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವ ರೀತಿ ಗಾಬರಿ ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತಿದೆ. ಸತಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಬದಲು ವಧುದಹನದ ಕ್ರೂರ ಆಚರಣೆ ಅವಳ ಬದುಕುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. 1961ರಲ್ಲಿಯೇ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ನಿಷೇಧ ಕಾನೂನು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಸಮಾಜ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಹೋದುದರಿಂದ ಈ ಕಾನೂನಿನ ಉಪಯೋಗ ಆಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ, 80ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಗುಜರಾತಿಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದ ವಧುದಹನದ ಪ್ರಕರಣಗಳು ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ, ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಆಗ ತೊಡಗಿದಾಗ ಮಹಿಳಾ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಂಡು ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಾಯ ತರತೊಡಗಿದವು. ಫಲವಾಗಿ 1961ರ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ನಿಷೇಧ ಅಧಿನಿಯಮ, ಭಾರತೀಯ ಸಾಕ್ಷ್ಯ ಅಧಿನಿಯಮ, ಅಪರಾಧಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾ ಸಂಹಿತೆ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ದಂಡ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ

ಹಲವಾರು ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳಾದವು. ಈ ಕಾನೂನಿಯಲ್ಲಿ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕೇಳುವುದು, ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಪರಾಧಗಳಾಗಿದ್ದು ಮತ್ತು ಈಗಾಗಲೇ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ್ದ ಶಿಕ್ಷೆ ದಂಡವನ್ನು ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಯಿತು. ವಿವಾಹಿತ ಮಹಿಳೆ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ, ಅನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಆ ಮೊದಲು ಗಂಡ ಅವನ ಮನೆಯವರು ವರದಕ್ಷಿಣೆಗಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಕಿರುಕುಳ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ಸಾಬೀತಾದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಮರಣವನ್ನು ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಸಂಬಂಧಿತ ಮರಣ ಎಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಕಾರಣಕರ್ತರಿಗೆ ಕಠಿಣ ಶಿಕ್ಷೆಯೂ ಇದೆ. ವಿವಾಹದ 7 ವರ್ಷಗಳೊಳಗೆ ಮಹಿಳೆ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅಸಹಜವಾಗಿ ಮರಣಹೊಂದಿದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಮಹಿಳೆಯ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಅಪೇಕ್ಷೆಪಟ್ಟಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸರು ಮಹಜರುಮಾಡಿ, ಮರಣಾನಂತರ ಶವಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಸಿ ಮರಣದ ಕಾರಣವನ್ನು ತನಿಖೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ವರದಕ್ಷಿಣೆಗಾಗಿ ಪೀಡಿಸುವುದು, ಹಿಂಸಿಸುವುದು ಇಂದು ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹ ಅಪರಾಧವಾಗಿದೆ.

ಸಾಕ್ಷ್ಯ ಅಧಿನಿಯಮದಲ್ಲಿಯೂ ಮಹತ್ವದ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಾಗಿದ್ದು, ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನು ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆಯ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣನಾದನೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎದ್ದಾಗ ಹಾಗೂ ಆ ಮಹಿಳೆಯ ಮರಣದ ಮುನ್ನ ಅವಳನ್ನು ವರದಕ್ಷಿಣೆಗಾಗಿ ಪೀಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು, ಅವಳಿಗೆ ಹಿಂಸೆ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತೋರಿಸಿದರೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಆ ಮಹಿಳೆಯ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣನೆಂದು ಪರಿಭಾವಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಎಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಅಪರಾಧಿಕ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಹೆಜ್ಜೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಯಾವುದೇ ಅಪರಾಧದ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಆಪಾದಿತನ ವಿರುದ್ಧ ಇಂತಹ ಪರಿಭಾವನೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನುಮಾನವನ್ನು ಮೀರಿ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸುವ ಹೊಣೆ ಫಿರ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಷನ್‌ನ ಮೇಲೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಸಾವಿನ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಆಪಾದಿತರು ಈ ಅಪರಾಧಿಕ ಕಾನೂನಿನ ನಿಯಮದ ಅನುಸಾರ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಸಾವಿನ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ನೇರ ಸಾಕ್ಷಿ ಸಿಗದೇ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಇಂತಹ ಪರಿಭಾವನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಯಿತು. ಅದೇ ರೀತಿ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವುದಾಗಿ ಅಥವಾ ಕೇಳಿರುವುದಾಗಿ ಆಪಾದನೆ ಇದ್ದಾಗ ತಾನು ವರದಕ್ಷಿಣೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ರುಜುವಾತುಪಡಿಸುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಆಪಾದಿತನ ಮೇಲಿರುತ್ತದೆ. ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣರಾದವರಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ 7 ವರ್ಷದಿಂದ ಜೀವಾವಧಿಯವರೆಗೆ ಸೆರೆಮನೆವಾಸ ವಿಧಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಿಂಸೆಗಾಗಿ 3 ವರ್ಷಗಳ ಸೆರೆಮನೆ ಹಾಗೂ ದಂಡವನ್ನು

ವಿಧಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಿಂಸೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನೊಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಲೀ, ಅವಳ ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಸೋದರ, ಸೋದರಿ, ತಂದೆ ಅಥವಾ ತಾಯಂದಿರ ಸೋದರ/ ಸೋದರಿಯರು ಅಥವಾ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ಮತ್ತಾವುದೇ ಅವಳ ಸಂಬಂಧಿಕರು ದೂರು ನೀಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಸಾವಿನ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ನೋಂದಾಯಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ದೂರನ್ನು ನೀಡುವ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇಂದು ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಸಾವಿನ ಪ್ರಕರಣಗಳ ತನಿಖೆಯಾಗಿಯೇ ಸಿ.ಬಿ.ಡಿ.ಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಘಟಕವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳ ವಿಚಾರಣೆಗಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ನ್ಯಾಯಾಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ಪೊಲೀಸ್ ಠಾಣೆಗಳೂ ಇವೆ. ಅನೇಕ ಕುಟುಂಬ ಸಲಹಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿವೆ. ಅನೇಕ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಪಾದಿತರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಿದೆ. ಮೊದಲು ಒಂದೂ ಪ್ರಕರಣ ದಾಖಲಾಗದೇ ಇದ್ದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೋಗಿ ಇಂದು ನೂರಾರು ಪ್ರಕರಣಗಳು ದಾಖಲಾಗುತ್ತಿವೆ. ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಪ್ರಕರಣಗಳ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಾನೂನು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿನ ರಕ್ಷಣೆ ಒದಗಿಸಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವರದಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಸ್ಟೋವ್ ಸಿಡಿ ತದ ವಿವಾಹಿತ ಮಹಿಳೆಯರ ಮರಣದ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದರೆ ಈ ಕಾನೂನು ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗಿದೆ ಎಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾನೂನು ಹಾಗೂ ವಿಚಾರಣೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಲಾಲಸಿಗಳಾದ ಕ್ರೂರಜನರ ದುರಾಸೆಯನ್ನು, ದೌರ್ಜನ್ಯವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವಷ್ಟು ಬಲವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಪೊಲೀಸ್ ತನಿಖೆಯನ್ನು, ವೈದ್ಯರ ಮರಣೋತ್ತರ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಬಿಗಿಗೊಳಿಸಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ಪ್ರಾಸಿಕ್ಯೂಟರ್ ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಈ ಪ್ರಕರಣಗಳಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಮಹತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮಸಂವೇದಿಗಳಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಸಾಕ್ಷಿಗಳು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳಲು ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರಚೋದನೆ ನೀಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಒಂದು ಮುಖವಾದರೆ ಈ ಕಾನೂನಿನ ದುರುಪಯೋಗವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ವೈವಾಹಿಕ ವೈಮನಸ್ಸು ಉಂಟಾದರೂ ಇಂದು ಸೇಡಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಪೀಡನೆ ದೂರನ್ನು ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ಕೊಡುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನೈಜವಾದ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಪ್ರಕರಣವನ್ನೂ ಪೊಲೀಸರು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಲಘುವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಧೋರಣೆಯನ್ನು/ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಪಾಯವಿದೆ.

ಅತ್ಯಾಚಾರ ಕುರಿತಂತೆ:

ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಕಿರಿಕಿರಿ ಉಂಟುಮಾಡಿದ್ದ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾನೂನಿನ ತೊಡಕೆಂದರೆ ಅತ್ಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಕರಣಗಳು. ಆಗಿದ್ದ ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಕಾರ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲಿನ ಯಾವುದೇ ಅತ್ಯಾಚಾರದ ಮೊಕದ್ದಮೆಯಲ್ಲಿ ಆಪಾದನೆಯನ್ನು ರುಜುವಾತು ಪಡಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆಪಾದನೆ ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಬೇಕಾದರೆ ಬಲವಾದ ಸಾಕ್ಷ್ಯಧಾರಬೇಕು, ಮಹಿಳೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿರಬೇಕು, ಅವಳ ಮೈಮೇಲೆ ಗಾಯಗಳಿರಬೇಕು, ಅವಳ ಶೀಲ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಂಶಯಾಸ್ಪದವಾಗಿರಕೂಡದು ಮುಂತಾಗಿ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಲಯ ತನ್ನ ತೀರ್ಪುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅತ್ಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಮಹಿಳೆ ದೂರುಕೊಡುವ ಧೈರ್ಯಮಾಡಿದರೂ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಎದುರು ನಾನಾ ತರಹದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಪ್ರಕರಣ ಕೊನೆಗೊಂಡಾಗ ಕೊನೆಗೆ ಅವಳೇ ಚಾರಿತ್ರ್ಯಹೀನೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಬರುವ ವಾತಾವರಣವಿತ್ತು.

ಮಥುರಾ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದ ತೀರ್ಪು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳನ್ನು, ಮಹಿಳಾ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ರೋಚಿಗೆಬ್ಬಿಸಿತು. 1980ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಸಮಸ್ಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಅತ್ಯಾಚಾರದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನೂ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಮಹಿಳೆಯರು ಪ್ರತಿಭಟನಾ ಚಳುವಳಿ ನಡೆಸಿದರು. ಫಲವಾಗಿ ಅತ್ಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಭಾರತೀಯ ದಂಡ ಸಂಹಿತೆ ಹಾಗೂ ಸಾಕ್ಷ್ಯ ಅಧಿನಿಯಮದಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳಾದವು. ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕಠಿಣಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಅತ್ಯಾಚಾರದ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಇನ್ ಕ್ಯಾಮರಾ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಯಿತು. ಅತ್ಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಮಹಿಳೆಯ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಅಪ್ರಸ್ತುತವಾಯಿತು. ದೂರು ಕೊಟ್ಟ ಮಹಿಳೆಯ ಸಾಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಸಾಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮಹತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಅತ್ಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾದ ಮಹಿಳೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇಲ್ಲದೆ ಸಂಭೋಗ ನಡೆಯಿತು ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪೂರಕಸಾಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದಾಗ ಅವಳ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿಂದ ಸಂಭೋಗ ನಡೆಯಿತು ಎಂದು ರುಜುವಾತು ಪಡಿಸುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಆಪಾದಿತನ ಮೇಲೆ ವಿಧಿಸಲಾಯಿತು. ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕಾನೂನಿನಂತೆಯೇ ಅತ್ಯಾಚಾರದ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿಯೂ ಈ ರೀತಿ ಆಪಾದಿತನ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ನಿರ್ದೋಷತ್ವವನ್ನು ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದೂ ಸಹ ಸ್ತ್ರೀಪರವಾದ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಾಗಿದ್ದು ಇಂದು ಅತ್ಯಾಚಾರದ ಅನೇಕ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸಾಮೂಹಿಕ ಅತ್ಯಾಚಾರ, ತನ್ನ

ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಅತ್ಯಾಚಾರ, ತನ್ನ ಕೈಕೆಳಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಲೋಭದಿಂದ ದುರ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಎಳೆಯುವುದು ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಅಪರಾಧಗಳಿಗೆ ಕಠಿಣ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕಾನೂನಿಗಿಂತ ಅತ್ಯಾಚಾರದ ಕಾನೂನು ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಬಹುಶಃ ಎರಡು ವಿಷಯಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಸಮಾಜದ ನಿಲುವು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿರಬೇಕು. ಅತ್ಯಾಚಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಸಮಾಜಕ್ಕಿರುವ ತಿರಸ್ಕಾರ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲ. ಸಮಾಜದ ಧೋರಣೆ ಬದಲಾಗುವವರೆಗೆ ಕೇವಲ ಕಾನೂನು ಮಾತ್ರವೇ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಾರದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಇದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪದೇ ಪದೇ ವರದಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಅತ್ಯಾಚಾರದ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಮಾನವ ಇನ್ನೂ ನಾಗರಿಕನಾಗಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಪುರುಷರ, ಕುಟುಂಬದ ಮೇಲಿನ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಂದಿಗೂ ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಾಚಾರವನ್ನು ಎಸಗಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ ಇನ್ನೊಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದಾಗ ಶತ್ರು ಸೈನಿಕರ ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಬಲಿಯಾಗುವವರು ಮಹಿಳೆಯರು. ಇತ್ತೀಚಿನ ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶದ ಮುಕ್ತಿ ಸಮರ, ಬೋಸ್ನಿಯಾ ಯುದ್ಧ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಬಗ್ಗೆ ತೀವ್ರ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದರ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ತನ್ನ ದೇಹದ ಮೇಲಿನ ಹಕ್ಕು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಾನವನ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕು. ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಗೌರವಿಸುವಂತಾಗಬೇಕು.

ಸಮಾನ ವೇತನದ ಬಗೆಗೆ:

ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ವರ್ಷದ ಘೋಷಣೆಯ ನಂತರ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಪುರುಷ ಮಹಿಳೆಯರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾನ ವೇತನ ಕೊಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಕಾನೂನು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಂಪನಿಗಳಲ್ಲಿ, ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ತತ್ವವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರೂ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಸಂಘಟಿತ ಮಹಿಳಾ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಈಗಲೂ ವೇತನದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಹಿಳಾ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ವೇತನ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ:

ಕಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವೇಶ್ಯೆಯರ ಸಮ್ಮೇಳನ ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಕಾನೂನಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ, ನೈತಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಅನೈತಿಕ ವ್ಯಾಪಾರ ನಿಷೇಧ ಅಧಿನಿಯಮ (ಉಬಿಂ) ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಅಧಿನಿಯಮದಲ್ಲಿ ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸದಿದ್ದರೂ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಹ್ಯಕರವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು, ಗಿರಾಕಿಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವುದನ್ನು, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಈ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವುದನ್ನು, ಶಾಲೆ, ದೇವಾಲಯ ಮುಂತಾದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಿಂದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದೂರದೊಳಗೆ ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ವೇಶ್ಯೆಯಲ್ಲದೇ ಬೇರೆ ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಅವಳ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ ಅದರಿಂದ ಬರುವ ವರಮಾನದಿಂದ ಉಪಜೀವನ ನಡೆಸುವುದನ್ನು ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹ ಅಪರಾಧವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ, ಇದುವರೆಗೆ ವೇಶ್ಯೆಯರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹಿಡಿದು ತಂದು ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ದಂಡ ತೆರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದರ ಜೊತೆಗೆ ಹೊಸ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಜೊತೆಗಾರನನ್ನೂ ಕಾನೂನಿನ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ಸಭೆ ಸೇರಿದ್ದ ವೇಶ್ಯೆಯರು ಈಗ ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿಗೆ ಕಾನೂನಿನ ಮನ್ನಣೆ ಕೊಡುವಂತೆ ಹಕ್ಕೊತ್ತಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಪೊಲೀಸರ ಕಾಟ ತಪ್ಪುತ್ತದೆ, ತಮಗೂ ಕೆಲವೊಂದು ಹಕ್ಕುಗಳು ರಕ್ಷಣೆ ದೊರಕುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ವಾದ. ಆದರೆ ನೈತಿಕ ವಾದಿಗಳು ಇದರಿಂದ ಸಮಾಜದ ನೈತಿಕತೆಯೇ ಕುಸಿಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಅತ್ಯಂತ ಪುರಾತನ ವೃತ್ತಿಯಾದ ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವುದಂತೂ ಅಸಾಧ್ಯ. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಏಯ್ಡ್ಸ್‌ನ ಭಯ ಬೇರೆ. ಇದು ಈಗ ಭಯವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯದೆ ಕರಾಳವಾಸ್ತವದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಮುಂದಿದೆ. ಭಾರತ ವಿಶ್ವದಲ್ಲೇ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಏಯ್ಡ್ಸ್ ಪೀಡಿತರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರವೆಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ (!) ಗೂ ಪಾತ್ರವಾಗಲಿದೆ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಈ ಕಾಯಿಲೆಯ ಹರಡುವಿಕೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಅದರ ವಾಹಕರಾದ ವೇಶ್ಯೆಯರನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದೂ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ. ಅವರ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಾನೂನು ಬದ್ಧವಾಗಿಸಿದೆ. ನಿಯತಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಆರೋಗ್ಯ ತಪಾಸಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುತ್ತಾ, ಏಯ್ಡ್ಸ್ ಪೀಡಿತ ಗಿರಾಕಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವ, ಗಿರಾಕಿಗಳು ಕಾಂಡೋಮ್ಸ್ ಉಪಯೋಗಿಸುವಂತೆ ಕರಾರು ಮಾಡುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕಾನೂನಿನ ಮೂಲಕ ಕೊಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಮಹಿಳೆಯರು ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿ ಬಂದ ಒತ್ತಡಗಳನ್ನು, ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಲ್ಲಿ ಅದರಿಂದ ಸಮಾಜದ ನೈತಿಕ ಕಾಳಜಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಭಟನಾಕಾರರು ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ಇವೆರಡೂ ವಿರುದ್ಧ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲ, ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕ

ಅಂಶಗಳು. ಆದರೆ, ಥಾಯ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್ ಮೊದಲಾದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿ ತಳೆದಿರುವ ರೂಪಗಳನ್ನು ಕಂಡಾಗ ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯತೆ, ಲಘುಭಾವನೆ ತಳೆಯುವುದು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ, ಅದರಲ್ಲೂ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಅಪಾಯಕಾರಿ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಹಿಳಾ ಮೀಸಲಾತಿ (ಉದ್ಯೋಗ ಕ್ಷೇತ್ರ) ಕುರಿತಂತೆ:

ಉದ್ಯೋಗ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಮಾನಾವಕಾಶ ದೊರಕಲು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಿ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 30ನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿಟ್ಟಿದೆ. 1991ರಲ್ಲೇ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸರಕಾರಿ ಆದೇಶವನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದ್ದರೂ 1996ರಲ್ಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸೇವಾ ನಿಯಮಗಳಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 30ರಷ್ಟು ಮೀಸಲಾತಿ ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಇನ್ನೊಂದು ರಾಜ್ಯ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ.

ಗರ್ಭಪಾತ ಕುರಿತಂತೆ:

ಭ್ರೂಣಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗಿನಿಂದಲೇ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಗರ್ಭಸ್ಥ ಶಿಶುವಿನ ಆರೋಗ್ಯ ತಿಳಿಯಲು ಕಂಡುಹಿಡಿದ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಲಕರಣೆಯನ್ನು ಭ್ರೂಣದ ಲಿಂಗ ತಿಳಿಯಲು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 1971ರ ಗರ್ಭಪಾತ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಸಂಭೋಗ, ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನಾ ಸಾಧನೆಯ ವೈಫಲ್ಯ, ತಾಯಿ ಮಗುವಿನ ಆರೋಗ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗರ್ಭಪಾತ ಮಾಡುವುದು, ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಪರಾಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಉಳಿದ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾಡಿದರೂ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಭಾರತೀಯ ದಂಡ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹ ಅಪರಾಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಸ್ತ್ರೀ ಭ್ರೂಣ ಹತ್ಯೆ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕಾನೂನೊಂದನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಈಗಿರುವ ಭಾರತೀಯ ದಂಡ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಆದರೆ, ವರದಕ್ಷಿಣೆ ನಿಷೇಧ ಕಾನೂನಿನಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಗರ್ಭಪಾತ ಮಾಡುವವರು, ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಈ ಕೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾನವಾಗಿ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಭಾಗಿಗಳಾಗುವುದರಿಂದ ಈ ಕಾನೂನನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯ.

ರಾಜಕೀಯ ಮೀಸಲಾತಿ ಕುರಿತಂತೆ:

ಇಂದು ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ರಾಜಕಾರಣ ಆವರಿಸಿದೆ. ಬೇಕಾಗಲಿ, ಬೇಡವಾಗಲಿ, ರಾಜಕೀಯಶಕ್ತಿ ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಪ್ರತಿ ಹೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಶಕ್ತಿಯೆನಿಸಿದೆ. ಮಹಿಳೆ ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಇದರ ಪ್ರಭಾವವಲಯದಿಂದ ಹೊರಗುಳಿಯಲಾರಳು. ಮಹಿಳೆಯರು ಪೂರ್ಣ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನರಾಗಲು ಅವರಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತುಂಬುವುದು ಇಂದಿನ ತುರ್ತಾಗಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಮೂಲಕ ಈಗಾಗಲೇ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿ ದೊರೆತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಪಾದಾರ್ಪಣವಾಗಿದೆ. ಖು ಜಿಚಿಡಿ ಚಿಟಿಜ ಟಿರ ಜಿಣಾಣುಜಿ ಎನ್ನುವಂತೆ, ರಾಜ್ಯಶಾಸನ ಸಭೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ 30% ಮೀಸಲಾತಿ ಕೊಡುವ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಲೋಕಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಮಂಡಿಸಿದಾಗ ಎಲ್ಲ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರಾಜಕೀಯ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿದ್ದರೂ, ಆ ಆಶ್ವಾಸನೆಯ ಮೇಲೆ ಮತ ಪಡೆದಿದ್ದರೂ, ಯಾವುದೋ ಕುಂಟುನೆಪ ತೆಗೆದು ಆ ಮಸೂದೆ ಕಾನೂನಾಗದಂತೆ ತಡೆ ಒಡ್ಡಲಾಯಿತು. ಇದು ಕಾನೂನಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ 30% ಮಹಿಳೆಯರು ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಭಾರತ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತು.

ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರ ಕಾನೂನು ಮಾಡಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದರೆ ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮತೀಯ ಕಾನೂನುಗಳು. ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರನ್ನು ಅಸಂತುಷ್ಟಗೊಳಿಸಲು ಬಯಸದ ಎಲ್ಲ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಈವರೆಗೆ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿವೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿಯ ಸುಧಾರಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮತೀಯ ಕಾನೂನುಗಳಲ್ಲಿ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತರಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದರೂ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಏನೂ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿಲ್ಲ. ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪದ ಸಿವಿಲ್ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ದೇಶನವಿದ್ದರೂ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಈವರೆಗೆ ಮೌನವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿವೆ.

ಕಾನೂನು ಸರ್ಕಾರ ಮೌನವಹಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿ ಕೊರತೆಯನ್ನು ತುಂಬಲು ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿವೆ. ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ 1980ರಿಂದೀಚೆಗೆ ಹಲವಾರು ಸ್ತ್ರೀಪರ ತೀರ್ಪುಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದು ಲಿಂಗ ನ್ಯಾಯ ಒದಗಿಸಲು ಮುಂದಾಗಿದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ತೀರ್ಪು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ಮೇಲೆ ಆಗುವ ಲೈಂಗಿಕ ಕಿರುಕುಳಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿದೆ.

ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರುದ್ಧ ತಾರತಮ್ಯ ನೀತಿ ತಳೆದ ಅನೇಕ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು, ನಿಯಮಗಳನ್ನು, ಸರ್ಕಾರಿ ಆದೇಶಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ತಳ್ಳಿಹಾಕಿವೆ.

ಆದರೆ, ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಸ್ತ್ರೀಪರವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಅನೇಕ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಓಟಿನ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಇಲ್ಲವಾಗಿಸಿವೆ. ಷಾ ಬಾನೂ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನಾಂಶದ ಹಕ್ಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಕೊಟ್ಟ ತೀರ್ಪನ್ನು ಮತ್ತು ಆ ತೀರ್ಪನ್ನು ಪರಿಣಾಮರಹಿತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ರಾಜೀವಗಾಂಧಿ ಸರ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ 1986ರ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರ (ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ) ಅಧಿನಿಯಮವನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ, ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿರುವ ಏಕರೂಪದ ಸಿವಿಲ್ ಸಂಹಿತೆಯ ಬಗ್ಗೆಯ ನಿರ್ದೇಶನವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಬೇಕೆಂದು ನೀಡಿದ ತೀರ್ಪು ಸರ್ಕಾರದ ನಿರುತ್ಸಾಹದಿಂದಾಗಿ ಮೂಲೆ ಗುಂಪಾಯಿತು.

ಮಹಿಳೆಯರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಲು, ಕಾನೂನು ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು, ಅವಶ್ಯಕವಿದ್ದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೂ ಪರಿಹಾರ ಪಡೆಯಲು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಿಳಾ ಆಯೋಗವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಪ್ರತೀ ವರ್ಷ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಿತಿ ಗತಿ, ಪ್ರಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಲೋಕಸಭೆಗೆ ವರದಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರೆ, ಈ ಸಮಿತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚೇನು ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಆಯೋಗವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಡದೇ, ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಧನಸಹಾಯವನ್ನೂ ಒದಗಿಸದೆ ಈ ಸಮಿತಿ ಹೇಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯ? ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇಂತಹ ಆಯೋಗಗಳನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಅನುಗ್ರಹ ತೋರಿಸುವ ಅವಕಾಶಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸದೇ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಅರ್ಹತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನೇಮಿಸಿದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅಲ್ಪ-ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ರಕ್ಷಣೆ ಸಿಗುವ ಭರವಸೆ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಹಿಳೆಯರು ಕ್ರಮವಿಸಬೇಕಾದ ಹಾದಿ ಇನ್ನೂ ಸಾಕಷ್ಟಿದೆ. ಅದು ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹಾದಿ. ಮಹಿಳೆಯರು ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರೆ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಪುರುಷರು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾರೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಈ ಅಡೆ-ತಡೆಗಳು ಪದೇ ಪದೇ ಎದುರಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಅರ್ಧದಷ್ಟಿರುವ ಮಹಿಳೆ, ಪ್ರಗತಿ ಹೊಂದುವುದು, ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವುದು, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ ಗಳಿಸುವುದು, ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿ

ಗಲಿಸುವುದು, ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು, ಕೂರತೆಗಳನ್ನು ನೀಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ತನಗೆ ಪೂರಕ ಹಾಗೂ ಪೋಷಕ ಎಂದು ಪುರುಷನು ತಿಳಿಯುವುದು ಇಂದಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾಗಿದೆ. 21ನೇ ಶತಮಾನದತ್ತ ಕಾಲಿಟ್ಟಿರುವ ಮಹಿಳೆ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಭಾಗವಾಗಿ ತನ್ನ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ, ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ, ನೀರಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

ಆಕರ ಗ್ರಂಥ:

ಅಂದನೂರು ಶೋಭಾ, ಬಿ.ಜಿ. ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀ (ಸಂ), (1988); ಮಹಿಳೆ ಮುನ್ನಡೆ, ಮಾನಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಇಂದಿರಾ ಆರ್., (2002); ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.

ಕಮಲಾದೇವಿ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ, (1948); ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ (ಅನು) ವೈದೇಹಿ, ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೆಗ್ಗೋಡು.

ಗಾಯತ್ರಿ ಎನ್., (1998); ಮಹಿಳಾ ಚಳುವಳಿಯ ಮಜಲುಗಳು, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಗೀತಾ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, (2001) ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.

ಚಂದ್ರಶೇಖರ್. ಟಿ.ಆರ್., (2001); ಮಹಿಳೆ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.

ಮಣಿಪಾಲ್ ಆರ್., (1997); ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳು, ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಮನು ಚಕ್ರವರ್ತಿ (ಸಂ), (1993); ಭಾರತೀಯ ಸ್ತ್ರೀವಾದ, ಅಕ್ಷರ ಚಿಂತನ, ಹೆಗ್ಗೋಡು.

ಮೀರಾ.ಎಲ್.ಜಿ. (ಅನು) (1997); ಮಾನುಷಿಯ ಮಾತುಗಳು, ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೆಗ್ಗೋಡು.

ಮೈಥಿಲಿ ಶಿವರಾಮನ್ (1986); ವಿಮೋಚನೆಯೆಡೆಗೆ (ಅನು) ಸುಮಿತ್ರಾಬಾಯಿ ಬಿ.ಎನ್., ವಿಜಯಾದಿತ್ಯ, ಸಮತಾ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಮೈಸೂರು.

ಮೋಹನ ಹೆಚ್.ಎಲ್., ಮತ್ತು ಮಮತ ಎನ್.ಎಂ., (2000); ಬದಲಾದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಶಿಕ್ಷಣ-ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೈಪಿಡಿ, ರಾಜ್ಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕೇಂದ್ರ, ಮೈಸೂರು.

ಲೇಖಕರ ನುಡಿ

“ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿದರೆ, ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದರೆ ಅವರು ಮನ್ನಡೆಯುವರು.
ಮಹಿಳೆ ಮುನ್ನಡೆದರೆ ಕುಟುಂಬ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತದೆ.
ಕುಟುಂಬ ಮುನ್ನಡೆದರೆ ಗ್ರಾಮ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತದೆ.
ಗ್ರಾಮ ಮುನ್ನಡೆದರೆ ದೇಶ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತದೆ.....”

—ಜವಾಹರ್‌ಲಾಲ್ ನೆಹರು

ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಪ್ರಸಾರಾಂಗದಿಂದ ಹೊರಬರುತ್ತಿರುವ “ಮಹಿಳಾ ಸಬಲತೆ ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು” ಎಂಬ ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಒಬ್ಬ ಓದುಗನಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಪ್ರಪಂಚದ ಯಾವುದೇ ದೇಶವು ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀ ಹಾಗೂ ಪುರುಷರನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಜೀವನದ ಅಳತೆಯ ಮಾನದಂಡ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೇಲೆ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲದಿರುವುದು. ಸ್ತ್ರೀ ಶಿಕ್ಷಣವು ಸಹಜವಾಗಿ ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು, ಮಾನವ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ಏಳಿಗೆಯಾಗಲು ಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾದ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಬಾಲಕಿಯರು ಹಾಗೂ ಸ್ತ್ರೀ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಪುರುಷ ವರ್ಗದ ಪಾತ್ರದ ಭದ್ರತೆಯ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಮಹಿಳಾ ಸಬಲತೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಂಘಟಿಸಲು ಎರಡು ಮಜಲುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕುಟುಂಬದ ಹೊರಗೆ ಸಂಬಳಕ್ಕೆ ದುಡಿಯುವ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರವೇನು ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುವುದನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಾನವನ ಇದುವರೆಗಿನ ಇತಿಹಾಸವು ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಇತಿಹಾಸವೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಪುರುಷರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವನ್ನು ಮೆರೆಯುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಅನರ್ಹತೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿತೋರುತ್ತಾ ಅವುಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಿಂದಾಗಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ಸಹಜವಾದ ಇತಿಮಿತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ತಮಗೆ ನೀಡಲಾದ ದ್ವಿತೀಯ ದರ್ಜೆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮೌನವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಅನೇಕ ಉಲ್ಲೇಖಗಳನ್ನು ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದುವರಿದು ಆಧುನಿಕತೆ ಎಬ್ಬಿಸಿದ ಅಲೆಯಿಂದಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅದು ನೀಡಿರುವ ಅವಕಾಶಗಳ ಸೆರೆಮಾಲೆಯಿಂದಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಆಂತರಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಪ್ರಕಟೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಂದು ಚಾಲನೆ ನೀಡಿದಂತಾಗಿದೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿ ನಿಜಕ್ಕೂ ಭಾರತದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ವಿಮೋಚನಾ ಘಟ್ಟವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಸುದೈವದಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿ ನಾಯಕರುಗಳು ಸ್ತ್ರೀಪರ ವಾದಿಗಳೇ ಆಗಿದ್ದುದು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ವರದಾನವಾಗಿದೆ. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ಕೊಟ್ಟ ಕರೆಗೆ ಸಾವಿರಾರು ಮಹಿಳೆಯರು ಆವರೆಗಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಹಾಕಿ ಮನೆ-ಮಠಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಪುರುಷರೊಂದಿಗೆ ಸರಿಸಮಾನವಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಸ್ತ್ರೀ ವಿಮೋಚನೆಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಹೊಸ

ಅಧ್ಯಯನವನ್ನೇ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ಅನೇಕ ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಬಹುದು.